პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურული საქართველო

26 დეკემბერი, 1937 წ. | საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ბეჭდვითი ორგანო | ფასი 30 კაპ. № 32 (54)

რუსთველი და თანამედროვეობა

დღევანდელი დღე ბრწყინვალე თარიღად აღინიშნება საქართველოს საბჭოთა კულტურის მატიანეში.

დღეს არა მარტო საქართველოში, მთელი ჩვენი თვალუწვდენელი სოციალისტური სამშობლოს კუთხეში დაიწყო ქართული კულტურის დიდი ზეიმი.

საქართველოს დედაქალაქში შეიკრიბნენ დიდი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკების მწერლობის საუკეთესო წარმომადგენელნი — მუშაობა დაიწყო საკავშირო საბჭოთა მწერლების გამგეობის პლენუმმა, რომელიც მიძღვნილია ქართული ლიტერატურის საამაყო გენიოსის შოთა რუსთველისადმი.

რუსთველი იყო ქართველი ხალხის შეუწყვეტელი სიცოცხლის, მისი შრომისა და ბრძოლის სიმბოლო. იგი იყო მომავლის რწმენა და ნუგეში. რუსთველის წარმომშობ ხალხს სწამდა და სჯეროდა თავისი უკვდავება. ქართველი ხალხის თავზე გადავლილი ქარტეხილებისა და სისხლის წვიმების დროს რუსთველი გამოდარების და მზიანი დღეების მაუწყებელი ცისარტყელა იყო.

ცხოვრების სიბრძნით აღსავსე მისი ჰანგები მხნეობისა და სულიერი სიმტკიცისაკენ მომწოდებელ ხმად მოესმოდა ქართველ ხალხს, ხალხს, რომელიც საუკუნეების მანძილზე განუწყვეტელ ბრძოლას ეწეოდა უცხოელი დამპყრობლებისა და საკუთარი ექსპლოატატორების წინააღმდეგ.

ამიტომ შეიყვარა ქართველმა ხალხმა რუსთველი და მისი „ვეფხის ტყაოსანი" — ბრძოლისა და გამარჯვების ეს მომხიბლავი სიმფონია.

პროლეტარიატის სახით ისტორიის ასპარეზზე გამოვიდა ახალი კლასი, მან თან მოიტანა ახალი შემეცნება. და ამ ახალი შემეცნების სინათლეზე ახლებურად იწყებს სიცოცხლის ყოველი ეპოქის და ყოველი ერის კულტურული ღირებულება.

ჩვენს დროში რუსთველი მისაწვდომი და საყვარელი ხდება მთელი მოწინავე კაცობრიობისათვის. ლენინ-სტალინის ეპოქამ პირველი სიდიდის ვარსკვლავი — რუსთველი აღმოაბრწყინა ყველა ხალხისათვის და აიყვანა იგი ბრწყინვალებისა და დიდების ზენიტში.

რას აფასებს ჩვენი სოციალისტური თანამედროვეობა „ვეფხის ტყაოსანში"?

ჩვენი ეპოქა ამ უკვდავ პოემაში აფასებს იმას, რისთვისაც ხალხს უყვარდა და რისთვისაც სძულდათ იგი ბნელეთის მოციქულებს, იმას რისთვისაც ყველა საუკუნის კლერიკალები კოცონზე სწვავდნენ რუსთველის დიად ქმნილებას.

სოციალიზმის ქვეყანა, ლენინისა და სტალინის ქვეყანა აფასებს რუსთველს იმისათვის, რომ იგი არის კაცობრიობის აღორძინების პირველი დიდი წინამორბედი, რუსთველის შემოქმედება თავისუფალია რელიგიური ფანატიზმისაგან, გონების მომკვდელ სკეპსისისაგან, საშუალო საუკუნეების თეოლოგიური მისტიციზმისაგან. რუსთველი გამომხატველია თავისი დროის ჰუმანისტური ტენდენციებისა. იგი მებრძოლია ადამიანთა თანასწორობისათვის. იგი ადამიანთა ისეთი სიყვარულისა და მეგობრობის მგოსანია, რომელსაც საფუძვლად უდევს ბრძოლა საერთო იდეალების, საერთო მისწრაფებების განხორციელებისათვის. რუსთველი ბუნების ბნელ ძალებთან, სინათლის მტრებთან, დაბრკოლებებთან შეურიგებელი და დაუცხრომელი ბრძოლის მეხოტბეა. იგი ამ ქვეყნად ყოველ მოსახვეჭელზე მეტად აფასებს სახელს, გმირული ბრძოლით მოპოვებულ სახელსა და დიდებას. რუსთველი სიცრუისა და ორპირობის, მუხანათობისა და მზაკვრობის შემაჩვენებელი და შემრისხველია. იგი ეტრფის ისეთ საზოგადოებრივ წყობას, რომელიც ადამიანის პიროვნების ჰარმონიული განვითარების შესაძლებლობას ჰქმნის.

ჩვენი დროის ადამიანს რუსთველი უყვარს იმისათვის, რომ იგი უბადლო ოსტატობით გვიხატავს ადამიანის დიდ ვნებებს, დიდ გრძნობებს — სიყვარულს, სიძულვილს, სიხარულს, მწუხარებას, თავისუფლებისადმი მისწრაფებას, გვიხატავს მთელს ცხოვრებას თავისი წინააღმდეგობებით.

რუსთველი თავისი შემოქმედებით ესიტყვება სოციალისტური კულტურის მშენებლობის საერთო ტონს. ამიტომ აფასებს ლენინ-სტალინის ეპოქა რუსთველს.

სისხლიანი ფაშიზმი იმისათვის, რომ ბურჟუაზიას შეუნარჩუნოს ბატონობა და დაიცვას ადამიანის მიერ ადამიანის ჩაგვრის, კაპიტალისტური ექსპლოატაციის საფუძვლები, სპობს თავისუფლების ყოველგვარ ჩანასახს, აზროვნების განვითარების ყოველგვარ შესაძლებლობას.

ვერაგი ფაშიზმის აგენტები, მისი ყურმოჭრილი მონები, ხალხის უბოროტესი მტრები — ტროცკისტ-ბუხარინელი გარეწრები, მენშევიკური არამზადები, ასრულებდნენ რა თავიანთ ბატონის სისხლიან დავალებებს, ეწეოდნენ მუხანათურ მუშაობას ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის დიდ კულტურულ მონაპოვართა გასანადგურებლად, მზაკვრულად ლესდნენ მახვილს ჩვენი სამშობლოს საუკეთესო შვილების წინააღმდეგ, მთელი ჩვენი სოციალისტური ქვეყნის წინააღმდეგ.

წარსულის დიდ ღირებულებათა მემკვიდრე — სოციალისტური საზოგადოება, სასტიკად უსწორდება რა კულტურის დაუძინებელ მტრებს — ფაშიზმის აგენტებს, სწმენდს რა მათგან ჩვენი დიდი სამშობლოს მიწა-წყალს, გზას უხსნის მილიონებს კულტურული სრულყოფისაკენ. ამდიდრებს ყოველი თავისი წევრის გონებას ყველა იმ ძვირფასი ღირებულებით, რაც კაცობრიობას შეუქმნია.

საბჭოთა საქართველოს მშრომელმა მასებმა საუკეთესო სტალინელის ამხანაგ ლავრენტი ბერიას ხელმძღვანელობით, უდიდესი მუშაობა ჩაატარეს სოციალისტური კულტურის მშენებლობისა და მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობის დაფასება - ათვისების საქმეში.

საბჭოთა კავშირის ყოველ ხალხს შეაქვს თავისი წვლილი სოციალისტური სამშობლოს მოქალაქის სრულ განვითარებაში. ლენინ-სტალინის პარტიის მეოხებით მასში მონაწილეობს რუსთველის დიდი მემკვიდრეობაც, რომელიც თარგმნილია ჩვენი სამშობლოს ხალხთა თითქმის ყველა ენაზე. რუსთველი სოციალიზმის ეპოქაში გადაიქცა მილიონების პოეტად.

სახელი და დიდება კომუნისტურ პარტიას — წარსული კულტურის მემკვიდრეობათა ღირსეულ დამფასებელს!

სახელი და დიდება ახალი საკაცობრიო კულტურის სამჭედლოს — ჩვენს დიად სოციალისტურ სამშობლოს — საბჭოთა კავშირს!

სახელი და დიდება რუსთველის ქვეყნის საამაყო შვილს — დიდი კულტურული შემოქმედების ორგანიზატორს და ჩამგონებელს, მთელი მსოფლიოს მშრომელთა მამას, ამხანაგ **სტალინს!**

სახელი და დიდება ქართველი ხალხის სახელოვან ხელმძღვანელს ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას!**

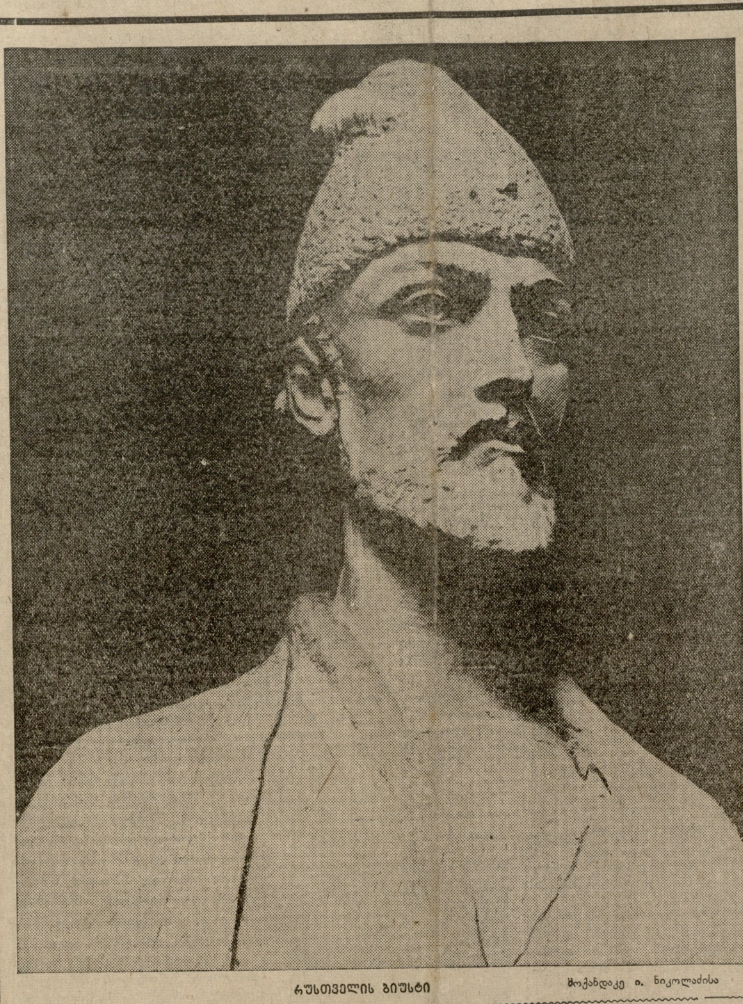

რუსთველის ბიუსტი — მოქანდაკე ი. ნიკოლაძისა

კიევი, უკრაინის კ. პ. (ბ) ცენტრალურ კომიტეტს ამხანაგ კოსიორს

აყვავებული უკრაინის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელოვანი ოცი წლისთავის დღეს მხურვალე ძმურ სალამს გიძღვნით თქვენ და თქვენი სახით მთელ უკრაინელ ხალხს საქართველოს ბოლშევიკთა და ყველა მშრომელთა სახელით.

საბჭოთა უკრაინის ოცი წლისთავი დიდ დღესასწაულს წარმოადგენს დიდი საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხისათვის, რომელნიც გაერთიანებული არიან ურღვევი სტალინური მეგობრობით.

უდიდესი მიღწევებით ეგებება საბჭოთა უკრაინა ამ ისტორიულ თარიღს. ბოლშევიკთა პარტიის ხელმძღვანელობით, დიდი ბელადების—**ლენინისა** და **სტალინის** ხელმძღვანელობით, უკრაინის გმირმა მუშებმა და გლეხებმა დიდი რუსი ხალხის დახმარებით გაანადგურეს გერმანელ-პოლონელი ოკუპანტები, გეტმანელ-პეტლიურელ და სხვა ინტერვენტ-თეთრგვარდიელთა ურდოები.

დიდი **სტალინის** ხელმძღვანელობით უკრაინის ბოლშევიკებმა მჭიდროდ დარაზმეს თავის ირგვლივ მთელი უკრაინელი ხალხი და, განუხრელად ახორციელებდნენ რა ბრძნულ ლენინურ-სტალინურ ნაციონალურ პოლიტიკას, გაანადგურეს ხალხის უბოროტესი მტრები — ტროცკისტ-ბუხარინელი და ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტური კონტრრევოლუციური ბანდები და უზრუნველჰყვეს საბჭოთა უკრაინის სოციალისტური მეურნეობისა და კულტურის აყვავება.

გმირი მრავალმილიონიანი უკრაინელი ხალხი, საბჭოთა პატრიოტიზმის უწმინდესი გრძნობით გამსჭვალული, მრისხანე ძალას წარმოადგენს ომის ფაშისტ გამჩაღებელთა წინააღმდეგ, რომელთაც თავიანთი მტაცებლური თვალი მიუმართავთ აყვავებული, დოვლათით სავსე საბჭოთა მხარეზე—უკრაინაზე, ჩვენს სოციალისტურ სამშობლოზე.

სსრ კავშირის ხალხთა ერთიან ოჯახში ბედნიერი უკრაინელი ხალხი, მტკიცედ დარაზმული ბოლშევიკთა პარტიის ირგვლივ, დიდი **სტალინის** ირგვლივ, გამანადგურებელ ლახვარს ჩასცემს ყოველ აღვირახსნილ მტერს.

უკრაინის ბოლშევიკები, საკ. კ. პ. (ბ) რკინისებური ურყევი რაზმი, საკ. კ. პ. (ბ) სტალინური ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით, დიდი **სტალინის** ხელმძღვანელობით, აღმოფხვრიან ხალხის საზიზღარი მტრების—ფაშიზმის ტროცკისტ-ბუხარინელი, ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტური აგენტების, ჯაშუშების, დივერსანტების, მავნებლების ნაშთებს და წაიყვანენ უკრაინელ ხალხს კომუნიზმის ახალ-ახალი გამარჯვებებისაკენ.

გაუმარჯოს საბჭოთა უკრაინის XX წლისთავს!

გაუმარჯოს სსრ კავშირის ხალხთა სტალინურ მეგობრობას!

გაუმარჯოს დიდ უკრაინელ ხალხს!

გაუმარჯოს ხალხთა საყვარელ ბელადს, დიდ **სტალინს!**

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტის მდივანი—

ლ. ბერია

კიევი

უკრაინის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარეს ამხანაგ პეტროვსკის უკრაინის სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ამხანაგ ჩუბარს

უკრაინაში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების სახელოვანი ოცი წლისთავის დღეს საქართველოს სსრ ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი და სახალხო კომისართა საბჭო საქართველოს ყველა მშრომელის სახელით მხურვალე ძმურ სალამს უძღვნიან საბჭოთა უკრაინის მთავრობას და მთელ ხალხს.

უკრაინის გმირმა ხალხმა, გაანადგურა რა გერმანელ-პოლონელი ოკუპანტები და გეტმანელ-პეტლიურელი ბანდები, ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელობით, დიდი **სტალინის** ბრძნული წინამძღოლობით უდიდეს წარმატებებს მიაღწია საბჭოთა უკრაინის სოციალისტური მშენებლობის, სოციალისტური მეურნეობისა და კულტურის აყვავების საქმეში.

განუხრელად ახორციელებენ რა ლენინურ-სტალინურ ნაციონალურ პოლიტიკას, ანადგურებენ რა ხალხის მოსისხლე მტრებს ტროცკისტ-ბუხარინელ და ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტურ კონტრრევოლუციურ ბანდებს, საბჭოთა უკრაინის მშრომელები, მჭიდროდ დარაზმულნი ბოლშევიკთა პარტიის გარშემო, დიდი **სტალინის** გარშემო, სსრ კავშირის ხალხთა ერთიან ბედნიერ ოჯახში მტკიცე ნაბიჯით მიდიან კომუნიზმის ახალი გამარჯვებებისაკენ.

გაუმარჯოს უკრაინის დიდ ხალხს!

გაუმარჯოს სსრ კავშირის ხალხთა ურღვევ სტალინურ მეგობრობას!

გაუმარჯოს სოციალიზმის გამარჯვებათა სულისჩამდგმელს და ორგანიზატორს დიდ **სტალინს!**

საქართველოს სსრ ცაკის თავმჯდომარე

ფ. მახარაძე

საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს თავმჯდომარე

გ. მგალობლიშვილი

[illegible]

მთელი მსოფლიოს მშრომელთა დიდ ბელადსა და მასწავლებელს ამხანაგ სტალინს

სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიის — გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს —შინსახკომის სახელოვანი 20 წლისთავისადმი მიძღვნილი კრება თბილისის პარტიული აქტივისა, საბჭოთა, პროფესიული, კომკავშირული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აქტივთან ერთად, მხურვალე ბოლშევიკურ სალამს გიძღვნით თქვენ, მთელი მსოფლიოს მშრომელთა დიდ ბელადს, ბრძენ მასწავლებელსა და მეგობარს.

20 წლის წინათ ბოლშევიკების პარტიამ, **ლენინისა** და **სტალინის** წინადადებით, შექმნა სახელმწიფო უშიშროების საბრძოლო ორგანო—სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისია, რომელიც გადაიქცა „რისხვად ბურჟუაზიისათვის, რევოლუციის ფხიზელ გუშაგად, პროლეტარიატის შიშველ მახვილად".

ლენინ-სტალინის პარტიის ხელმძღვანელობით, სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიის—გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს —შინსახკომის სახელოვანმა ორგანოებმა გაამართლეს და ამართლებენ მათი მაღალი დანიშნულების ამ სტალინურ განსაზღვრას.

შინსახკომის ორგანოები იცავენ დიდი საბჭოთა ხალხის მშვიდობიან შრომას, სწმენდენ საბჭოთა მიწა-წყალს ყველა ჯაშუშებისა, დივერსანტებისა, მავნებლებისა და მკვლელებისაგან, პირსისხლიანი ფაშიზმის საზიზღარი დაქირავებულებისაგან.

შეუმუსვრელი მახვილი სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიისა—გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოსი — შინსახკომისა გამოწრთობილია რევოლუციის ცეცხლში ბოლშევიკური ფოლადიდან.

იგი ჩაბარდა **ლენინისა** და **სტალინის** საუკეთესო მებრძოლ თანამოსაგრეს, პირველ ჩეკისტს, პროლეტარული რევოლუციის რკინისებურ ურდრეკ რაინდს — ფელიქს ძერჟინსკის, რომლის მამაცი და გმირული სახე ნათელი მაგალითია ყველასათვის, ვინც ჩეკისტის საპატიო სახელწოდებას ატარებს.

ლენინ-სტალინის პარტიის მიერ კომუნიზმის მტრებისადმი სიძულვილსა და შეურიგებლობაში აღზრდილი საბჭოთა ხალხი ერთი წუთითაც არ ივიწყებს თქვენს ბრძნულ მითითებებს კაპიტალისტური გარემოცვის შესახებ, იმის შესახებ, რომ ვიდრე არსებობს ეს კაპიტალისტური გარემოცვა, ჩვენში იარსებებენ მოღალატეები, ჯაშუშები, დივერსანტები და მკვლელები, რომელთაც ჩვენს ზურგში გზავნიან აგენტები უცხო სახელმწიფოებისა, რომელნიც ისწრაფვიან ძირი გამოუთხარონ ჩვენი დიადი სამშობლოს სამეურნეო და თავდაცვის ძლიერებას.

დიდი **სტალინის** ერთგული თანამებრძოლის, საკ. კ. პ. (ბ) სტალინური ცენტრალური კომიტეტის მიერ წარგზავნილ მტკიცე მებრძოლის **ნ. ი. ეჟოვის** ხელმძღვანელობით შინსახკომის ორგანოებმა აუცდენელი დაუნდობელი დარტყმებით გაანადგურეს ტროცკისტ-ბუხარინელთა ბანდები და განაგრძობენ მათი ნაშთების განადგურებასა და მოსპობას, გვიჩვენეს, თუ რა თავდადების, რა გმირობის უნარი შესწევს სახელოვან საბჭოთა დაზვერვას, რომელსაც სიყვარულით ეპყრობა და მხარს უჭერს მთელი საბჭოთა ხალხი.

სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიის — გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს — შინსახკომის სახელოვანი ოცი წლისთავი ჩვენ აღვნიშნავთ იმ დღეებში, როდესაც დიადი სტალინური კონსტიტუციის საფუძველზე არჩეულია სოციალიზმის ქვეყნის უზენაესი ორგანო, როდესაც მძლავრმა საბჭოთა ხალხმა კვლავ და კვლავ უდიდესი ძალით ცხადჰყო თავისი ერთგულება **ლენინ-სტალინის** დიადი პარტიისადმი, თავისი უსაზღვრო სიყვარული და ერთგულება დიდი **სტალინისადმი**, თავისი მორალური და პოლიტიკური ერთიანობა.

დაე იცოდნენ საბჭოთა ხალხის ბილწმა მტრებმა, ჯაშუშთა, დივერსანტთა, მავნებელთა და მკვლელთა საზიზღარმა ტროცკისტულ - ბუხარინულმა, ფაშისტურმა ბანდამ, რომ შინსახკომის ჩვენი სახელოვანი ორგანოები მტკიცე სტალინელის ამხანაგ **ნ. ი. ეჟოვის** მეთაურობით, **ლენინ-სტალინის** პარტიის ხელმძღვანელობით, მთელი საბჭოთა ხალხის ერთსულოვანი მხარდაჭერით საბოლოოდ გაანადგურებენ და საბჭოთა მიწის პირისაგან აღგვიან ყველა მტრებს, უკანასკნელ კაცამდე.

დაე იცოდნენ ომის ფაშისტმა გამჩაღებლებმა, რომ ბოლშევიკების პარტიის გარშემო, თავისი საყვარელი ბელადის დიდი **სტალინის** გარშემო მტკიცედ შემჭიდროებული საბჭოთა ხალხი გამანადგურებელ ლახვარს ჩასცემს ყველა მტრებს, ვინც გაბედავს ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს ხელყოფას.

მარქს-ენგელს - ლენინ-სტალინის ძლევამოსილი დროშით ჩვენ მივდივართ წინ კომუნიზმის ახალ-ახალი გამარჯვებებისაკენ.

გაუმარჯოს **ლენინ - სტალინის** ჩვენს დიად, მძლავრ პარტიას!

გაუმარჯოს სახელოვან მებრძოლ საბჭოთა დაზვერვას—შინსახკომს!

გაუმარჯოს დიდ **სტალინს!**

თბილისის პარტიული აქტივის კრება რუსთველის სახელობის თეატრში

20 დეკემბერს, რუსთველის სახელობის თეატრში შესდგა სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიის —გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს — შინსახკომის სახელოვანი ოცი წლისთავისადმი მიძღვნილი კრება თბილისის პარტიული აქტივისა საბჭოთა, პროფესიული, კომკავშირული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აქტივთან ერთად.

ხანგრძლივი ტაშის გრიალში კრება ირჩევს საპატიო პრეზიდიუმს.

— **სტალინი...**

მთელი დარბაზი ფეხზე დგება და სიყვარულისა და ერთგულების ერთიანი გრძნობით გატაცებული მქუხარე ტაშს უკრავს მშობლიურ დიდ **სტალინს.**

საპატიო პრეზიდიუმში ირჩევენ ამხანაგ **სტალინის** ერთგულ თანამებრძოლებს და მოწაფეებს — ამხანაგებს **ვ. მოლოტოვს, ლ. კაგანოვიჩს, კ. ვოროშილოვს, მ. კალინინს, ა. ანდრეევს, კოსიორს, ა. მიქოიანს, ჩუბარს, ჟდანოვს, ნ. ეჟოვს, ლ. ბერიას, დიმიტროვს** და ამხანაგებს **ტელმანს** და **ხოზე დიასს.**

კრების პრეზიდიუმში არიან ამხანაგები **ლ. პ. ბერია, ვ. ბაქრაძე, ვ. დეკანოზოვი, ს. გოგლიძე, ვ. მერკულოვი, ვ. ცხოვრებაშვილი, ბ. ქობულოვი, მ. ქერქაძე, ა. მირცხულავა** (ალკკ ც. კ.), **ს. მილშტეინი, ცხადაძე, გვიშიანი, ბარამია, პ. შარია, ჩუბინიძე, ს. იმხანოვი, სტ. მამულოვი, ჯაში** და სხვ.

მოხსენებით სრულიად - რუსეთის საგანგებო კომისიის — გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს — შინსახკომის ოცი წლისთავის შესახებ გამოვიდა საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარი ამხ. **ს. გოგლიძე**, რომელსაც კრება აღფრთოვანებით შეხვდა.

აქტივის კრებამ არაერთხელ შეაწყვეტინა მოხსენება ამხ. **ს. გოგლიძეს** მქუხარე ტაშით, როდესაც ამხ. **ს. გოგლიძე** ლაპარაკობდა ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის დიად გამარჯვებებზე, დიდ და მშობლიურ **სტალინზე.**

აქტივი ფეხზე მდგომი მხურვალედ უკრავს ტაშს ამხანაგი **სტალინის** ერთგულ მოწაფეს ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას.**

ქართულ, რუსულ, სომხურ, აზერბაიჯანულ ენებზე დარბაზიდან ისმის შეძახილები: „გაუმარჯოს **სტალინის** ერთგულ მოწაფეს ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას!**", „გაუმარჯოს ამხანაგ **ბერიას**, რომელმაც აღზარდა ამიერ-კავკასიის სახელოვანი ჩეკისტები!", „ურა!", „ვაშა!".

ამხანაგ **ს. გოგლიძის** მოხსენების შემდეგ, რომელიც აქტივის კრებამ დაძაბული ყურადღებით მოისმინა, გამოვიდნენ: **ვ. ი. გლარჯაძე** (სტალინის სახ. ორთქლმავალ-ვაგონ-სარემონტო ქარხანა), **ი. გოგიაშვილი** (26 სახ. რაიონის ფაბრიკა-სკოლა), **მ. ზუდადიანი** (26 სახ. ქარხანა), პროფ. **ს. ნ. ჯანაშია, ნ ს. ლევჩენკო**, ამხანაგი **პ. ა. შარია** (საქართველოს კ. პ. (ბ) ც. კ. და თბ. კომ.), **გ. ჩიჯავაძე**, მწერალი **დ. შენგელაია** (საქართველოს საბჭოთა მწერლების სახელით).

აქტივის კრებამ ხანგრძლივი მქუხარე ტაშის გრიალში უდიდესი აღფრთოვანებით მიიღო მისალმება ამხანაგ **სტალინისადმი.**

მხურვალე სალამი ძვირფას სტუმრებს—საბჭოთა კავშირის მწერლებს

შეხვედრა საბჭოთა კავშირის მწერლებთან

23 დეკემბერს ჩვენი დედაქალაქი საზეიმოდ მოირთო. თეატრები, კლუბები, დაწესებულებები, საწარმოები შემკული იყო დიდი ბელადის ამხანაგ **სტალინის**, ქართველი ხალხის ხელმძღვანელის ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას** და გენიალური **რუსთველის** დიდი პორტრეტებით, გირლიანდებით, დროშებით. ამ დღეს თბილისი მოელოდა ძვირფას სტუმრებს, საბჭოთა კავშირის ხალხთა მწერლების წარმომადგენლებს, საკავშირო მწერალთა კავშირის პლენუმის წევრებს, რომლებიც თბილისს უნდა სწვეოდნენ რუსთველის ზეიმში მონაწილეობის მისაღებად.

ნაშუადღევის 2 საათისათვის სადგურზე თავი მოიყარეს მუშათა ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, ფაბრიკა-ქარხნების სტახანოველებმა, მწერლებმა, არტისტებმა, მოსწავლეებმა და სხვ.

სტუმრების შესახვედრად მოვიდნენ საქართველოს სახკომსაბჭოს თავმჯდომარე და რუსთველის საიუბილეო კომიტეტის თავმჯდომარე ამხ. **ვ. ბაქრაძე**, საქ. კ. პ. (ბ) თბილისის კომიტეტის მდივნები ამხ. **ვ. ცხოვრებაშვილი** და **ს. მამულოვი**, თბილისის საბჭოს თავმჯდომარის მოვალეობის აღმსრულებელი ამხ. **მ. გვიშიანი**, საქ. მწერალთა კავშირის პ.-შ. მდივანი ამხ. **კ. ჩარკვიანი**, საქ. კ. პ. (ბ) ლენ-რაიკომის მდივანი ამხ. **ჩუბინიძე**, უზენაესი საბჭოს დეპუტატები **შ. დადიანი**, **ა. წიკლაური**, **დ. ჭიჭინაძე** და სხვები.

სადგურის შენობის წინ სასტუმრო „კოლხიდის" ფასადს თეთრად აწერია მისალმების სიტყვები: „რუსთაველის სამშობლო სალამს უძღვნის საბჭოთა ქვეყნის მწერლებსა და პოეტებს".

ნაშუადღევის 3 საათისათვის იგრიალა ორკესტრმა და მქუხარე ტაშმა. ეს ნიშანი იყო იმისა, რომ პერონს მოადგა მოსკოვის მატარებელი. ვაგონიდან პირველად გამოდის მთელი საბჭოთა კავშირის ხალხთა საყვარელი პოეტი **დემიან ბედნი**, რომელსაც ხალხმა შეაგება შეძახილები: გაუმარჯოს ხალხთა სტალინურ ძმობას! გაუმარჯოს საბჭოთა მწერლობას! დემიანს უკან მოჰყვებიან მცხოვანი მწერალი **ა. სერაფიმოვიჩი**, **ი. კუპალა**, **ვ. სტავსკი**, **ლახუტი**, **ვს. ვიშნევსკი**, **ალ. ნოვიკოვ-პრიბოი**, **პანფეროვი**, **კ. ფედინი**, **მ. შაგინიანი**, **ტ. გლადკოვი**, **ლ. სეიფულინა**, **ა. კარავაევა**, **ა. ფადეევი**, **გ. გერასიმოვა**, **პ. ანტოკოლსკი**, **ვ. ლუგოვსკოი**, **ნ. ზაბოლოცკი**, **მარკიშ პერეცი**, ებრაულ ენაზე „ვეფხის-ტყაოსნის" მთარგმნელი **ფინენბერგი**, **ვერა ინბერგი**, **ალ. ბეზიმენსკი**, **ა. სურკოვი**, **ალ. ჟაროვი**, **ჯ. ალტაუზენი**, **ს. მიხალკოვი**, **ი. უტკინი**, **ნ. ასეევი**, **ი. სელვინსკი**, **ლევ კასილი**, **ს. სემენოვი**, **ბასანგოვი**, **პეტრუს გლებკა**, **პეტრუს ბროვკა**, **ხვედოროვიჩი**, **მ. ლოგონკოვი**, **ხაშევაცკი**, **ჩუსეინოვი** და სხვ.

მოედანზე შეკრებილი ხალხი სტუმრებს ოვაციას უმართავს, მასწავლებელი და მოსწავლე ქალები თაიგულებით ეგებებიან მათ. დაიწყო მიტინგი, რომელიც მოკლე სიტყვით გახსნა საქ. მწერალთა კავშირის მდივანმა ამხ. კ. ჩარკვიანმა. შემდეგ სტუმრებს მისალმებით მიმართა შალვა დადიანმა.

სიტყვა ეძლევა **სტუმრებს**.

— მე ბედნიერი ვარ,—ამბობს ბელორუსიის სახალხო პოეტი **იანკა კუპალა**,—მივესალმო ხალხს, რომელმაც კაცობრიობას მისცა უდიდესი გენიოსი, მშრომელი კაცობრიობის ბელადი **იოსებ ბესარიონისძე სტალინი**. ლენინ-სტალინის პარტიამ ნაციონალურ კულტურათა დიდი მონაპოვარი ყველა საბჭოთა ხალხის კუთვნილებად გადააქცია. რუსთველის შემოქმედება დღეს წარმოადგენს განძს ყველა ხალხისათვის, სწორედ ისევე, როგორც ა. პუშკინის მთელი პოეტური მემკვიდრეობა. მოგესალმებით ბელორუსიის ხალხის სახელით და გარწმუნებთ, რომ ბელორუსიის ხალხი, რომელსაც წილადა ხვდა, იდგეს გუშაგად სოციალისტური სამშობლოს დასავლეთის სადარაჯოზე, არავის ნებას არ მისცემს შელახოს ჩვენი წმინდა მიწა-წყალი.

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირის ხალხთა ურყევ მეგობრობას!

გაუმარჯოს ლენინურ-სტალინურ ნაციონალურ პოლიტიკას!

დიდება დიად ქართველ ხალხს, რომელმაც კაცობრიობას მისცა უდიდესი გენიოსები.

გაუმარჯოს დიდ **სტალინს**, ჩვენს მამას და მასწავლებელს!

საბჭოთა კავშირის მწერალთა დელეგაციებს მისასალმებელი სიტყვით მიმართავენ ამხ. **ვ. ნაზარბეკოვი** (სტალინის სახელობის ორთქლმავალ-ვაგონების შემკეთებელი ქარხნის მუშათა სახელით), საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი, ორდენოსანი **აკაკი ხორავა** (საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა სახელით) და ორდენოსანი მოწაფე **ეთერი გვანცელაძე** (თბილისის პიონერებისა და ბავშვების სახელით).

მიტინგი დასრულდა ვსევოლოდ ვიშნევსკის საპასუხო სიტყვით.

— ჩვენი გული უსაზღვრო მღელვარებამ მოიცვა, — ამბობს იგი, — როდესაც დავინახეთ მიწა-წყალი, სადაც დიდი **სტალინი** დაიბადა. ამ მიწა-წყალზე დარაზმა პირველად **სტალინმა** მუშათა კლასი და გლეხობა უკეთესი მერმისისათვის საბრძოლველად. რუსი და ქართველი ხალხი ერთი საუკუნის მანძილზე ერთად მიდიოდნენ. მათ გათიშვას სცდილობდნენ მტრები, მაგრამ ვერ შესძლეს, ჩვენ ერთად მივდიოდით და მომავალშიაც ერთად ვივლით იმ გზით, რომელიც **სტალინმა** დაგვისახა. ხალხის საზიზღარმა მტრებმა ტროცკისტ-ბუხარინელ გარეწრებმა სცადეს შეერყიათ ჩვენი ქვეყნის სიმტკიცე, მაგრამ ისინი მხილებულნი და განადგურებულ იქნენ. 1937 წელი არის უბრწყინვალესი გმირობისა და გამარჯვების წელი. ამ წელიწადს ჩვენ ვამთავრებთ რუსთველის დღესასწაულით.

გაუმარჯოს დიდ ქართველ ხალხს! გაუმარჯოს ხალხთა ურყევ სტალინურ მეგობრობას!

24 დეკემბერს დილით თბილისში ჩამოვიდა უკრაინის, აზერბეიჯანის ყაზახეთის, უზბეკეთის დელეგაციები.

უკრაინის, მოსკოვის, ლენინგრადის და აზერბეიჯანის დელეგაციებმა თან მოიტანა ძვირფასი საჩუქარი: საუცხოვოდ გამოცემული „ვეფხის-ტყაოსნის" თარგმნები უკრაინულ, რუსულ და აზერბეიჯანულ ენებზე.

გაიხსნა სსრკ მწერალთა კავშირის მეხუთე პლენუმი, მიძღვნილი შოთა რუსთველის იუბილესადმი

24 დეკემბერს, საღამოს 7 საათზე, რუსთველის სახელობის თეატრში გაიხსნა საკავშირო საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის მე-5 პლენუმი.

საღამოს 7 საათისათვის რუსთველის მთელი თეატრი და ფოიეები ხალხით გაიჭედა. დიდ ზეიმზე არიან ჩვენი ქვეყნის საუკეთესო შვილები, საწარმოების სტახანოველები — მუშები და მუშა-ქალები, მეცნიერების, ხელოვნების, მწერლობის წარმომადგენლები.

დემიან ბედნი

პარტერი უკირავთ მწერალთა საკავშირო გამგეობის პლენუმის წევრებს—რუსს, უკრაინელ, ბელორუსს, სომეხ, აზერბეიჯანელ, უზბეკ, ქართველ და სხვა ეროვნების მწერლებს, მეცნიერებისა და ხელოვნების მუშაკებს.

იხდება ფარდა და მაყურებლის წინ მოსჩანს მხატვრულად მორთული სცენა დიდი ბელადების **ლენინის** და **სტალინის**, დიდი იუბილიარის **რუსთველის** პორტრეტებით. სცენა დეკორირებულია უკვდავი პოემის „ვეფხის-ტყაოსნის" სხვადასხვა ეპიზოდის ილუსტრაციებით.

პლენუმის გახსნას ესწრებიან პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელნი: ამხანაგი **ლავრენტი ბერია**, ამხ. **ვ. ბაქრაძე**, ამხ. **ვ. ცხოვრებაშვილი**, **პ. შარია**, **ს. მამულოვი**, **მ. გვიშიანი**, **გ. სტურუა** და სხვები.

პრეზიდიუმის მაგიდას უსხედან საქ. კომსაბჭოს თავმჯდომარე ამხ. **ვ. ბაქრაძე**, **ვ. სტავსკი**, **დემიან ბედნი**, **ლახუტი**, **კ. ჩარკვიანი**, **იანკა კუპალა**, **ფ. გლადკოვი**, **ა. სერაფიმოვიჩი**, **ვს. ვიშნევსკი**, **ლუპოლი**, **ნ. ტიხონოვი**, **მიკოლა ბაჟანი**, **პ. პავლენკო**, **მ. შაგინიანი**, **შ. დადიანი**, **ს. ეული**, **ლ. ქიაჩელი**, **ა. მაშაშვილი**, **ს. ჩიქოვანი**, **ს. შანშიაშვილი**, არმიის სარდალი **კუიბიშევი** და სხვები.

— გულითადი მეგობრობის, ძმური სალამი ქართველ ხალხს და მის მწერლობას!—ამ სიტყვებით ხსნის პლენუმის პირველ საზეიმო სხდომას საბჭოთა მწერლების კავშირის მდივანი ამხ. **ვ. სტავსკი**.

— სად, როდის, რომელ ქვეყანაში ყოფილა ასეთი ძმობა, ასეთი სიყვარული, ერთიმეორის ასეთი დაფასება ხალხების მიერ, როგორიც არის ჩვენს დიდ სოციალისტურ სამშობლოში, — განაგრძობს ამხ. სტავსკი. —საბჭოთა კავშირის მოძმე ხალხები მჭიდროთ არიან დაახლოვებულნი ერთმანეთთან, სწირავენ ერთი მეორის სულს, გამსჭვალულნი არიან სიყვარულით ერთი-მეორის დიდი წარსული კულტურული მემკვიდრეობის ათვისებისათვის და ახალი, ფორმით ნაციონალურის, ხოლო შინაარსით სოციალისტური კულტურის მშენებლობისათვის.

ვინ მოგვცა ჩვენ ეს, ვინ უზრუნველყო ინტერნაციონალური ძმობის, ურთიერთ კულტურის დაახლოვების, საბჭოთა კავშირის ხალხთა მიერ შექმნილი დიდი კულტურის სრული დაუფლების ეს დაუშრეტელი შესაძლებლობა? მხოლოდ **ლენინ-სტალინის პარტიამ**, მისმა ბრძნულმა ნაციონალურმა პოლიტიკამ, ხალხთა დიდმა ბელადმა ამხანაგმა **სტალინმა**.

მთელი დარბაზი ფეხზე დგება. რამდენიმე წუთს დარბაზს აზანზარებს მქუხარე ტაში და საბჭოთა კავშირის ხალხთა ყველა ენაზე აღფრთოვანებული შეძახილები: — „გაუმარჯოს დიდ **სტალინს**, საბჭოთა კავშირის ხალხების დიდ მოამაგეს, მათ მზრუნველ მშობლიურ მამასა და მასწავლებელს!".

— რუსთველის იუბილე და ამით გამოწვეული ზეიმი, — ამბობს შემდეგ ამხ. სტავსკი, — გაგრძელებაა მთელი ჩვენი ხალხის იმ მორალური ერთიანობის დემონსტრაციისა, რომელიც უზენაეს საბჭოს არჩევნების დღეს გამომჟღავნდა. 90 მილიონმა ამომრჩეველმა როგორც ერთმა კაცმა მისცა ხმა კომუნისტებისა და უპარტიოების ბლოკის კანდიდატებს, მისცა ხმა თავის უბადლო ბელადსა და ხელმძღვანელს დიდ **სტალინს**, მის უდრეკ თანამებრძოლებს. ამ იდეურ სიმტკიცეს, ამ მორალურ ერთსულოვნებას, ჩვენს შემდგომ გამარჯვებათა ამ უტყუარ საწინდარს ვერ შეარყევს ვერავითარი ძალა.

შემდეგ ამხ. სტავსკი უბრუნდება პლენუმის დღის წესრიგის მთავარ საკითხს და ამბობს:

— საბჭოთა კავშირის მოძმე ხალხები, არიან რა წარსული კულტურის დიდი მემკვიდრენი, დიდად აფასებენ რუსთველის გენიალურ შემოქმედებას, აფასებენ არა როგორც სიძველის ძეგლს, არამედ როგორც განძს, რომელიც მონაწილეობას ღებულობს ახალი სოციალისტური კულტურის მშენებლობაში. რუსთველის ბრძნულ იდეებს ჩვენი ეპო-

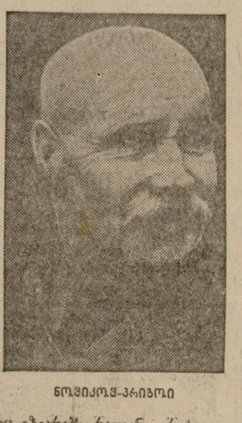

ნოვიკოვ-პრიბოი

ქაც იზიარებს, რადგან რუსთველი თავისი შემოქმედებით არის კაცობრიობის აღორძინების წინამორბედი. მისი შემოქმედების დიდი ჰუმანურობის, მისი უბადლო მხატვრული ოსტატობის გამო, „ვეფხის-ტყაოსანი" ხდება საყვარელ მშობლიურ პოემად ყველა ხალხისა და ყველა მშრომელისათვის. რუსთველის გენიალურ პოემას დღეს თავის მშობლიურ ენაზე კითხულობს ჩვენი სამშობლოს თითქმის ყველა ხალხი. იგი მთლიანად თარგმნილია ოთხ ენაზე. დანარჩენ ენებზე იგი ნაწილობრივ უკვე გამოქვეყნდა, ხოლო ახლო მომავალში იგი მთლიანად გადაითარგმნება. ეს ნაყოფიერი მუშაობა ერთიმეორის კულტურულ ღირებულებათა გასაცნობად მომავალში გადაიქცევა კიდევ უფრო მეტის ინტენ-

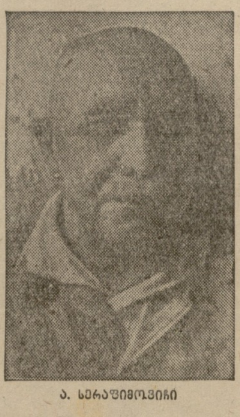

ა. სერაფიმოვიჩი

სივობით, რაც უფრო მეტად შეაერთებს, შეადუღებს და შეაკავშირებს იდეურად და პოლიტიკურად ჩვენს ხალხებს.

გაუმარჯოს ლენინ-სტალინის უძლეველ პარტიას!

გაუმარჯოს სოციალიზმის გამარჯვებათა ორგანიზატორს და ხალხთა ძმური მეგობრობის დიდ შთამაგონებელს, ხალხთა დიდ ბელადს, ჩვენს მშობლიურ სტალინს!

ამ სიტყვებს მოსდევს განუწყვეტელი ოვაციები, ისმის შეძახილები: „გაუმარჯოს მშობლიურ სტალინს! გაუმარჯოს დიად რუსის ხალხს, გაუმარჯოს განმტკიცებულ მოძმე რესპუბლიკებს: რუსეთის, უკრაინის, ბელორუსიის, აზერბაიჯანის, სომხეთის, ყაზახეთის, უზბეკეთის, ტაჯიკეთის გმირ ხალხებს, გაუმარჯოს დიდი ბელადის სტალინის წარმომშობ ხალხს, გენიალური რუსთველის სამშობლოს, გაუმარჯოს საბჭოთა საქართველოს გამარჯვებათა ორგანიზატორს, ქართული კულტურისა და მწერლობის მოამაგეს უდრეკ სტალინელს ამხანაგ ლავრენტი ბერიას!"

ეს შეძახილები ისმის ჩვენი დიდი სამშობლოს ყველა ენებზე.

შემდეგ პლენუმი, ერთხმად და მქუხარე ტაშისცემით ირჩევს საპატიო პრეზიდიუმს შემდეგი ამხანაგების შემადგენლობით: ვ. ბაქრაძე, ვ. ცხოვრებაშვილი, პ. შარია, კუიბიშევი, კ. ჩარკვიანი, შ. დადიანი, ა. მაშაშვილი, ს. ჩიქოვანი, ლ. ქიაჩელი, ს. შანშიაშვილი, ს. ეული, ვ. სტავსკი, ლახუტი, ფადეევი, ვს. ვიშნევსკი, ა. სერაფიმოვიჩი, დ. ბედნი, პანფეროვი, პ. პავლენკო, ა. ფედინი, ლუპოლი, გლადკოვი, ა. სურკოვი, მ. შაგინიანი, ნოვიკოვ-პრიბოი, პ. ტიჩინა, მ. ბაჟანი, ნ. ტიხონოვი, იანკა კუპალა, ალი მამედოვი, ჯანბული, ჩუსეინოვი; აკადემიკოსები: სტრუვე, მეშჩანინოვი, პროფ. **დუნდუა** და მეც. მუშაკი მევრელიძე და სხვები.

კვლავ ტაშით ირყევა ხალხით გაჭედილი დარბაზის ბჭეები, როცა საპატიო პრეზიდიუმში ასახელებენ მთელი საბჭოთა ხალხის პირველ დეპუტატს, ხალხთა დიდ ბელადს ამხანაგ სტალინს, მის თანამებრძოლებს მოლოტოვს, ვოროშილოვს, კაგანოვიჩს, კალინინს, ეჟოვს, მიქოიანს, ჩუბარს, ჟდანოვს, ანდრეევს, დიმიტროვს, ლავრენტი ბერიას, გერმანიის კომუნისტური პარტიის მეტაურ ტელმანს და ესპანეთის კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელს ხოზე დიასს.

იწყება მისასალმებელი სიტყვები.

საქართველოს საბჭოთა მწერლების სახელით ჩვენი ქვეყნის ძვირფას სტუმრებს, რუსთველის საიუბილეო ზეიმის მონაწილეებს მიმართავს ამხ. **ბესო ჟღენტი**. თავის სიტყვაში ამხ. ჟღენტი გამოსთქვამს იმ უსაზღვრო სიყვარულს, რომელსაც ქართველი ხალხი განიცდის დიად რუსი ხალხისადმი, დიდი ლენინის წარმომშობ ხალხისადმი, რომელმაც იკისრა და სასახელოდ შეასრულა მეთაური და წინამძღოლი ეროს როლი ხალხთა სოციალური და ეროვნული განთავისუფლების ბრძოლაში, გოლიათი ხალხისადმი, რომელმაც კაცობრიობას მისცა მეცნიერებისა და ლიტერატურის კორიფეები, მათ შორის სოციალისტური ლიტერატურის ფუძემდებელი მაქსიმ გორკი და პროლეტარული რევოლუციის დიდი პოეტი ვლადიმერ მაიაკოვსკი. შემდეგ, ამხ. ბ. ჟღენტი, მიესალმება რა უკრაინის, ბელორუსიის, აზერბაიჯანის, სომხეთის, ყაზახეთის, უზბეკეთის და ტაჯიკეთის მწერლობის წარმომადგენლებს, გადასცემს მათ ქართველი საბჭოთა მწერლობის ულრმესი მადლობის გრძნობას იმ დიდი ინტერესისა და სიყვარულისათვის, რომელიც მათ გამოამჟღავნეს ქართველი ლიტერატურისადმი, გააცნობენ რა თავიანთ ხალხებს უკვდავი რუსთველის გენიალურ ქმნილებას. დასასრულ, ამხ. ჟღენტი მოკლედ აცნობს რა დამსწრეთ ქართული ლიტერატურისა და ხელოვნების განვითარებას, აღნიშნავს იმ უდიდეს მზრუნველობას, რომელსაც იჩენს ქართული კულტურისადმი საქართველოს კომუნისტური პარტია და მისი სახელოვანი ხელმძღვანელი ამხანაგი ლავრენტი ბერია.

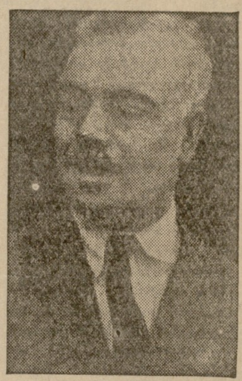

ლახუტი

დარბაზი კვლავ უმართავს ოვაციებს ჩვენი ქვეყნის სახელოვან ხელმძღვანელს—ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას!**

საქართველოს ხელოვნების მუშაკთა სახელით სიტყვას ამბობს დამსახურებული არტისტი **გიორგი დავითაშვილი**, საბჭოთა ახალგაზრდობის სახელით—ამხ. **გოკიელი**.

— საბჭოთა კავშირის ხალხთა ურღვევმა სტალინურმა მეგობრობამ უზრუნველყო ჩვენი ხალხის სამშობლოს [illegible] და კულტურის აყვავება. ამ მეგობრობამ გაუხსნა გზა რუსთველის გენიალურ შემოქმედებას, გახადა რა იგი მისაწვდომი ყველა ხალხისათვის.

მწერალთა დელეგაციის სახელით საპასუხო სიტყვით გამოდის მოხუცებული მწერალი **ალექსანდრე სერაფიმოვიჩი**, რომელიც, უძღვნის რა მადლობას ქართველ ხალხს გულთბილი მიღებისათვის, გამოხატავს იმ ღრმა გრძნობას, რომელსაც განიცდის დელეგაციის ყოველი წევრი ხალხთა დიდი ბელადის **სტალინის** მშობლიურ საქართველოში, **რუსთველის** წარმომშობ ხალხის ქვეყანაში ჩამოსვლით.

მოხუცებული მწერლის სიტყვა იფარება ოვაციებით და შეძახილებით დიდი ბელადის **სტალინის**, მისი თანამებრძოლების, ქართველი ხალხის წინამძღოლის ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას** მისამართით.

მისალმების შემდეგ პლენუმი გადადის დღის წესრიგის პირველ საკითხზე.

პლენუმი დაძაბული ყურადღებით ისმენს ამხ. **პავლე ინგოროყვას** მოხსენებას „რუსთველი და მისი პოემა".

მომხსენებელი მოკლე მიმოხილვას უკეთებს ქართველი ხალხის კულტურულ განვითარებას, ვრცლად აშუქებს რუსთველის ეპოქას და იძლევა ამ გენიალური პოემის ღრმა ისტორიულ - სოციოლოგიურ და მხატვრულ ანალიზს.

პლენუმის ეს სხდომა დასრულდა დიდი კონცერტით, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს აკადემიურმა გუნდმა, ოპერის თეატრის მსახიობებმა და მოცეკვავეებმა.

—:—

პლენუმის მეორე სხდომა გაიხსნა 25 დეკემბერს დილის 11 საათზე.

სხდომას თავმჯდომარეობს ამხ. **ლახუტი**.

პირველი მოხსენებით რუსთველის და მისი პოემის შესახებ გამოდის ამხ. პ. პავლენკო.

მეორე მოხსენება თემაზე: „რუსთველი და თანამედროვეობა" წაიკითხა ამხ. **ვალერიან გაფრინდაშვილმა**.

შემდეგ, საქართველოს ხალხსა და მის მწერლობას მიესალმა ს. ს. რ. კავშირის აკადემიის დელეგაციის სახელით აკადემიკოსი ი. ი. მეშჩანინოვი, რომელმაც ილაპარაკა „ვეფხის ტყაოსანზე", როგორც მსოფლიო კულტურის უდიდეს ძეგლზე.

დასასრულ, ღრმა შინაარსიანი სიტყვებით რუსთველის და მისი პოემის შესახებ გამოდიოდნენ პოეტი **ნ. ტიხონოვი**, უკრაინელი პოეტი, აკადემიკოსი პავლო ტიჩინა და აზერბაიჯანის დელეგაციის წევრი ლიტერატორი „მირზა იბრაგიმოვი.

ვრცელი ანგარიში მოთავსდება ჩვენი გაზეთის მორიგ ნომერში.

პლენუმის მორიგი სხდომა შესდგება 27 დეკემბერს დილით.

სიყვარული, მეგობრობა და გმირობა „ვეფხის ტყაოსანში"

სიმონ ჩიქოვანი

„ვეფხის-ტყაოსნის" ბევრი ხელთნაწერი გადაუგდია ქართველ სამღვდელოებას მდინარეში და საგრძნობი რიცხვი პოემისა ჩაუნთქავს კლერიკალების კარნახით ანთებულ კოცონს.

აღორძინების ხანის ზოგიერთი პოეტიც ცდილა „ვეფხის-ტყაოსნის" ავტორთან შეტოქებას და რუსთველისთვის პირველობის ჩამორთმევას, მაგრამ მდინარეს ვერ შთაუნთქავს პოეტური გენიით ანთებული სტრიქონები, ცეცხლს ვერ დაუწვავს ქართველი ხალხის გულში მღელვარე პოემა და როგორც აღორძინების, ისე შემდეგი ხანის ვერც ერთი პოეტი ვერ გათანასწორებია რუსთველის ავარდნილ გენიას.

გურამიშვილის სიტყვით რომ ვსთქვათ, რუსთველისებრ ნათქვამი ლექსი შემდგომში არავის მოუსმენია ქართულ სიტყვაკაზმულ მწერლობაში. ქართველი ხალხისთვის ძველადაც „ვეფხის-ტყაოსანი" უფრო საყვარელი და მიმზიდველი წიგნი ყოფილა, ვიდრე ახალი და ძველი აღთქმა, უფრო სასიამოვნო მოსასმენიც ყოფილა, ვიდრე ჰიმნოგრაფების ოსტატურად შესრულებული საგალობლები და უფრო მახლობელი სუჟეტის მატარებელი, ვიდრე აგეოგრაფიული მწერლების მიერ აკინძული წმინდანების ცხოვრება. ვერც ჩახრუხაძის ვირტუოზულ ლექსალურ ფორმას გაუწევია რუსთველის ღრმაშინაარსიანი და ფილადიდით მოწკრიალე სტრიქონებისთვის მეტოქეობა. არც შავთელის დარბაისლური და რელიგიური სულით გაჟღენთილი ოდები ჩაწვდენია ხალხის გულისთქმას ასეთი სიძლიერით. „ვეფხის-ტყაოსანი", მიუხედავად თავისი დიდი ინტელექტუალური ჰორიზონტისა, მიუხედავად თავისი დიდი ლექსალური ოსტატობისა, ხალხის მეხსიერებას შეუნახავს და მრავალი საუკუნის ქარიშხალი გადაუტანია პოემის ხერხემალს. პოემაში ხალხს უგრძვნია ოსტატის ჯადოსნური ხელი და ადამიანის სულიერი სიფაქიზის გამოხატვა. ხალხს უგრძვნია პოემის ხალხურობა და, პოეტური გამოთქმის ოსტატობასთან, დიდი შინაარსობრივი სიბრძნის შეთავსება. ქართველი პოეტები არჩილი, ვახტანგი, გურამიშვილი, ილია, აკაკი და ვაჟა მოჯადოებულან რუსთველის მხატვრული სიძლიერით. „ვეფხის-ტყაოსანს" აუხსნია შემდგომი თაობის პოეტებისთვის, რომ პოეზია არის სიბრძნის ერთი დარგი. ქართულ მწერლობას ხალხთან ერთად გამოუცხადებია რუსთველი სიბრძნის პოეტად და ქართველი ლექსის თქმის ფუძემდებლად.

„მე ვარ ძირი ლექსის თქმისა, მელექსენი ჩემზე შენობს"-ო ათქმევინა არჩილმა რუსთველს და ამით განმარტა რუსთველის როლი ქართულ პოეტურ მეტყველებაში.

„ვეფხის-ტყაოსანში" მკითხველს დაუნახავს ადამიანის საიმქვეყნო ცხოვრების მხატვრული დახასიათება და გაუგონია მეგობრების, სიყვარულისა და ვაჟკაცობის საგალობელი. პოემის ავტორი ხალხური პოეტური მეტყველებით და პოემის სიუჟეტში გაშლილი ახალი იდეებით შეჯიბრებია აგეოგრაფიული მწერლების მხატვრულ შესაძლებლობას და დაუძლევია მათი შემოქმედების ზეგავლენა, სიყვარული მოყვასისა რელიგიურ სიყვარულზე უფრო მაღლა დაუყენებია პოემას და გაუხსნია ახალი სამყარო ჰუმანიზმისა ქართულ პოეტურ აზროვნებაში. მაშასადამე, ეს წიგნი ქართველთათვის ყოველთვის დიდი საგანძური ყოფილა, მისი ზნეობრივი ამაღლების კეთილხმოვანად მქადაგებელი და მხატვრული გემოვნების მწვრთნელი. თვით მე-20 საუკუნემდე „ვეფხის-ტყაოსანი" ქალის მზითევში ელვარებდა და განსაკუთრებულ მომხიბლაობას აძლევდა პატარძლის შესვლას ახალ ოჯახში. სიძეც დიდი სიამაყით მოელოდა „ვეფხის-ტყაოსნიან" ქალს თავის ჭერქვეშ. უნდა ვიფიქროთ, ოჯახში ეს წიგნი სულიერი კულტურის საწინდარი იყო და ოჯახის წევრთა ესთეტიური კულტურის მაჩვენებელი.

წიგნი მოძრავი აკადემია ყოფილა და „ვეფხის-ტყაოსნიან" ოჯახში „რუსთველის კუთხეს" განსაკუთრებული ადგილი ჰქონია მიჩენილი, თუ გავიხსენებთ ჩვენს მოხუცებს და მათ შეჯიბრებას რუსთველის კითხვაში ან მათ კამათს რუსთველის აფორიზმების გამო, ერთხელ კიდევ ნათელი გახდება, რომ რუსთველი წარმოადგენდა ქართველი ხალხის ზნეობისა და მხატვრული კულტურის დაუშრეტელ წყაროს. მთელი რიგი აფორიზმები ისე გავრცელებულა ხალხში, რომ ავტორის ვინაობა დაშორებია აფორიზმს, და ხალხს ისე მიუღია იგი, როგორც ხალხური სიბრძნე. განსაკუთრებული სიყვარული მაინც რუსთველის სამ გამოთქმას დაუმსახურებია საქართველოში. ყველას სცოდნია, რომ ეს სამი საანდერძო თქმა პოეტისა რუსთველს ეკუთვნის, და ხალხსაც დაუმახსოვრებია მცნებანი ოსტატისა:

„სიყვარული აგვამაღლებს",
„სჯობს სიცოცხლესა ნაძრახსა
სიკვდილი სახელოვანი" და
„ხამს მოყვარე მოყვრისათვის თავი
ჭირსა არ დარიდოს,
გული მისცეს გულისათვის
სიყვარული გზად და ხიდად".

მართლაც, „ვეფხის-ტყაოსნის" მხატვრული ამბავი ხსენებული სტრიქონების დადასტურებაა და მათი ქადაგება საყოველთაოდ. ამ გრძნობებით შეიარაღებულ პოემას გადაუტანია მონღოლების შემოსევა შაჰაბაზისა და აღამაჰმადხანის მიერ აოხრება ქვეყნისა, ფეოდალების არევა-დარევა და ჩარჩენილა ხალხის გულში, რათა დღევანდელ საუკუნისათვის გადმოეცა წარსული საუკუნეების ადამიანის სულის მღელვარება, როგორც პირველი წყარო უახლესი რენესანსისა.

ყველაფერი ეს, როგორც ვთქვით, პოეტს გამოუყენებია ადამიანის უმაღლესი გრძნობების გამოსახატავად, და სიყვარული, გმირობა და რაინდობა პოემაში ჩამოუძერწავს შთაგონებული მღელვარებით, ხალხსაც სრულიად სამართლიანად მიუღია „ვეფხის-ტყაოსანი" ტრფიალების ჰიმნად და რუსთველის პოეტურ პიროვნებაში ლირიკოსი და ეპიკოსი ერთ მთლიანობაში მოუქცევია.

სიყვარული აგვამაღლებსო, —ამბობს პოეტი ავთანდილის ანდერძში, და მართლაც, პოემის მთლიან სუჟეტს სიყვარული ამოძრავებს, როგორც ამოვარდნილი ქარიშხალი ზღვის მიმოქცევას.

სიყვარულის გრძნობის მთავარ გამომხატველ გმირებად ავტორმა ტარიელი და ნესტანი წარმოგვიდგინა. ტარიელი ავტორმა შემოსა ვეფხის ტყავით და ნაწარმოებს და გმირს—ორივეს „ვეფხის-ტყაოსანი" უწოდა. ეს უსათუოდ დამახასიათებელია პოემისათვის. მთავარი გმირის თვისება მთელი პოემის სახელწოდებაც არის. გმირი და ნაწარმოები ერთნაირი ვნებიანობით არიან გაჟღენთილი.

მართალია, „შაჰ-ნამეში" როსტომს სპილოს ტანზე ვეფხის ტყავი აქვს შემოსხმული და იგი ჯავშანის მაგიერობას უწევს ბრძოლაში გამოსულ მეომარს. ილიადაში „ღვთაებრივ პარისის" პირველ გამოჩენასაც ამშვენებს გავაზის წამოსასხამი, მაგრამ ხსენებულ პოემებში გმირის წამოსასხამს იმდენი აზრობრივი დატვირთვა არ გააჩნია, რამდენიც რუსთველის ვეფხის ტყავს. მართლაც, პარისის გავაზი და ვეფხის ტყავი ნაწილობრივ ენათესავებიან ერთმანეთს, როგორც ვნებიანობის და სიყვარულის გარეგანი გამოხატულება, მაგრამ ტარიელისათვის მაინც ვეფხის ტყავი უბრალო სიმბოლო კი არ არის სიყვარულისა, არამედ ნაწილი და სახება თავისი მიჯნურისა.

როდესაც ტარიელმა გაგულისებული ნესტანი ნახა, იგი „ქვე იწვა, ვით კლდისა ნაპირსა ვეფხი პირგამეხილი". ხოლო ნესტანის დაკარგვის შემდეგ ეს უკანასკნელი სურათი ჩარჩა სატრფოს მოსაგონარად, და ტარიელმაც ნესტანი წარმოიდგინა ვეფხის სახეობაში. მაგრამ ტარიელი დანაშაულს გრძნობდა სატრფოს წინაშე, ამიტომაც ტანზე შემოხვეული ჰქონდა მიჯნურის მშვენება. რათა ყოველდღე ეტანჯა სატრფოზე ფიქრით.

„რომე ვეფხი მშვენიერი სახედ
მისად დამისახავს,
ამად მიყვარს ტყავი მისი, კაბად
ჩემად მომიხსნავს",—

ამბობს რაინდი.

ავტორი და გმირი ხსენებული შედარებით ნესტანს წარმოგვიდგენს, როგორც ბუნების ნაკვეთს და ბუნების მშვენიერებას. ბუნებას შეკედლია სასოწარკვეთილი ტარიელიც, და ბუნებაში წასულმა გმირმა ბუნებაშივე ჰპოვა თავისი მიჯნურის სახეობა. მან შემოიხვია ვეფხის ტყავი, როგორც ნაწილი სატრფოს რეალობისა, და ყოველთვის თან ატარებდა მას, როგორც საკუთარ გულს და საკუთარ იარაღს. ასე ამართლებდა რაინდი რუსთველის თქმას სატრფოს შესახებ.

„თავისწინა იგონებდის, ნაიდამცა
ქონდეს ხელსა".

განდევნილმა ნესტანმა, ოდისევსის გვარად, ბევრი განსაცდელი გამოიარა და უკულმართ სივრცეებზე წრიალის შემდეგ დატყვევებულ იქნა ქაჯეთის ციხეში, მაგრამ ტარიელის ნაჩუქარი რიდე მუდამ თან ჰქონდა, და ნესტანისთვის ეს იყო ნაწილი ტარიელის სიყვარულისა და ვაჟკაცობისა:

„გეთქვა ნიშნისა გაგზავნა, ან
ესე გამეღავნა,
მისეულთავე რიდეთა ნაკვეთი
გამიგზავნია;
ესენი ჩემთვის მის გამო ტურფანი
სანახავნია,
თუმცა თუ ფერად ბედისა, ჩემისა
მსგავსად შავნია",—

— სწერდა ნესტანი ქაჯეთის ციხიდან ტარიელს. ხოლო ტარიელისადმი გაგზავნილ წერილში კიდევ დიდი ინტიმია გამოხატული ტარიელის ნაჩუქარ რიდის მიმართ:

„აჰა, ინიშნე ნიშანა შენეულისა
რიდისა,
გამიკვეთია ალამი, ჩემო, ერთისა
კიდისა;
ესეა დაგრჩეს სანაცვლოდ მის
ამდენისა დიდისა"-ო.

და სატრფიალო შეხვედრების მოსაგონრად დაუბრუნდა ტარიელს რიდის ნაკვეთი, როგორც ნაწილი შეყვარებულთა განვლილი დროებისა. ასე ასულიერებდნენ რუსთველის გმირები საგნებს და ბუნების ნაწილებში ხედავდნენ საყვარელ ადამიანთა ანარეკლს.

თუ ტარიელმა ბუნებაში ჰპოვა ნესტანის შესადარი სახეობა „პირგამეხილი ვეფხისა", ნესტანისათვის ბუნებაში ყველაზე მაღალი და ყველაფრის მაცოცხლებელი მზე იყო. პლატონის მოძღვრების გვარად ნესტანს წარმოედგინა, რომ მზე ყველაფრის ძალას წარმოადგენდა და, მაშასადამე, ბუნების უმაღლესი გრძნობაც—სიყვარული მზიდან უნდა გადმოსულიყო.

ტარიელიც, ნესტანის აზრით, ამ ბუნების მაღალი სახეობის, მზის ნაწილს წარმოადგენდა: „მზე უშენოთ ვერ იქნების, რადგან შენ ხარ მისი წილიო", სწერდა ტურფა თავის მოყმეს.

ყოველ წუთს ეს ორი არსება ერთმანეთისაკენ მიილტვოდა და არც ერთი მათგანი არ დათანხმდებოდა გაეგზავნა მეორისთვის ჯადოქრულ-ეჟვნებიანი ძაღლი ტრისტანისა, რომელიც სატრფოზე ტანჯვას დაავიწყებდა.

სიყვარულის დრამატიული დენა პოემაში გამოხატულია სრულიად რეალისტური სურათებით, და რუსთველს არ სჭირია დაალევინოს თავის გმირებს გრძნეულის მიერ მომზადებული წამალი, რომ სიყვარულმა აღიტაცოს ორივე სქესი. სიყვარულის გრძნობის აღწერისას ავტორს სრულიად განდევნილი აქვს ზღაპრული ელემენტი და გმირების პირადი მშვენება და მათგან გამოწვეული შთაბეჭდილება საკმარისია სიყვარულის დრამატიული კვანძის გასახლართავად.

როდესაც ასმათმა ფარდაგი ასწია და ტარიელმა ნესტანის მშვენება იხილა, „ეცა ლახვარი მის ცნობას და გულსა". ამავე დროს ნესტანი მოიხიბლა ტარიელის მშვენებით და დაიბადა უმძაფრესი დრამა ტრფიალებისა. როგორც ტრისტან და იზოლდაში გრძნეულის წამალი აღიტაცებს სიყვარულის გრძნობით ქალსა და ვაჟს, ისე გარეგნული მშვენება „ვეფხის ტყაოსანში" აანთებს სიყვარულის უეცარ ცეცხლს და დაკოდავს მიჯნურების გულსა და ცნობას. უფრო მეტი რეალისტური უბრალოებით და მიმზიდველი ფსიქოლოგიური სიმართლით დაგვიხატა ავტორმა მათი შემდეგი შეხვედრა. ტრფიალების გასამჟღავნებლად ნესტანმა დაიბარა ტარიელი, დაისვა ახლოს და უყურა ერთხანს, მაგრამ მოზღვავებულმა გრძნობამ დასძლია და თავის რაინდს ვერაფერი ვერ უთხრა. ჩამოვარდნილი სიჩუმის შემდეგ ასმათმა შეატყობინა ტარიელს: „აწ წადიო, ვერას გითხრობსო". ხოლო შეშფოთებულ ტარიელს ასმათმავე აუხსნა — „სირცხვილი აქვს საუბრისა, მერე თავსა კრძალავს ძალიო". რამდენიმე ხნის შემდეგ ნესტანმა მოიკრიბა ძალა და ტარიელი ისევ მოიხმო. ქალმა უკვე შესძლო გამოეხატა თავისი სიყვარული და ბაგეებისთვის მიეცა უფლება, რათა ამეტყველებულიყვნენ მიჯნურის წინაშე:

„მიბრძანა: ძლივს მეწყინა გაგზავნა
უუბარისა, —
მზემან განყრითა დაგაქნე, ვითა
ყვავილი ბარისა,
დაგსჭიდა დენა ცრემლისა,
ნარგისთ ნაგუბარისა,
მაგრამ ხამს ჩემგან სარცხვილი და
რიდი ამილხარისა.
თუმცა მართებს დედაკაცსა
მამაკაცის დიდი კრძალვა,
მაგრა მეტი უარეა, არა თქმა და
ჭირთა მალვა".

მოყვანილ სტრიქონებში რუსთველმა გამოხატა არა მარტო ქალის მიერ თქმული ლირიული მონოლოგი სიყვარულისა, არამედ გაგვიხსნა ქალის ღირსება და უფლება მიჯნურობაში.

რუსთველის მიერ შექმნილ მხატვრულ სამყაროში ქალი და ვაჟი თანაბარი გრძნობისა და ღირსების მატარებლები არიან. პირველობა ტრფიალებაში არა მარტო მამაკაცისაგან მომდინარეობს, არამედ ხშირად ქალი ხსნის კვანძს სიყვარულის დრამაში. გამბედაობა ქალისა მიჯნურობაში არა ნაკლებია, ვიდრე მამაკაცისა: „მან დამიწყო ქება, ქება, [illegible] მწადდა, მაგრამ ვერ შევმართე, შემოჯდომა შემოხვევაო", ამბობს ტარიელი.

თინათინმაც პირველად გაუმხილა ავთანდილს თავისი გულისთქმა—გამოიწვია რაინდი სამიჯნუროდ და ქალისადმი დამალული გრძნობა გამჟღავნებინა. „მაგრამ ჩემი სიყვარული შენგან შემიტყვია", და მოყმეს გაუადვილა მისადმი სიყვარულის გამოხატვის წადილი.

ქართველი ხალხიც სწორად განმარტავდა რუსთველის აფორიზმს: „ლეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს გინდა ხვადია". ხალხი ფიქრობდა, რომ ხსენებულ სტრიქონში რუსთველმა გამოხატა ქალისა და ვაჟის თანასწორობის იდეა. აფორიზმის სუჟეტური გახსნა რუსთველმა მართლაც მოგვცა, როცა აღმოსავლეთის ტახტზე [illegible] თინათინი აიყვანა და გამეფერა პოემაში გიორგი მესამის ასულის თამარის ტახტზე ასვლის ზმანება.

ზოგჯერ ყოფილა შედარებული დასავლეთ ევროპის ტრუბადურების პოეზიაში გამოხატული ქალის კულტი და „ვეფხის-ტყაოსნის" ქალთა იდეალიზაცია, მაგრამ საშუალო საუკუნეების ტრუბადურთა სატრფიალო ქალები ვერ არიან იმგვარად ხორცშესხმული, როგორც რუსთველის „ვეფხის-ტყაოსნის" ჩამოძერწილი ასულები. ნესტანი და თინათინი მოქმედი და მოთაობრივ ადამიანები არიან. ისინი პოემის სუჟეტის დენაზე არა მარტო თავიანთი მშვენებით ახდენენ გავლე-

გამოეშვა მთვარე გველსა

ალექსანდრე აბაშელი

ბრუსთვილის პირით ნათქვამი ამბავი ოქრო-ნაყარი,
ამღერებულო სტუდენტებო: „რომეოლმან შეჭმა სამყარო“,
სიმღერავ ავთანდილისა და ქაზე შეიდო მნათობი,
შეიდ საუკუნის წყდიადაში ელვასებრ გამონაკრთობო!

ტარიელის ხმლის ელორენო, წარილო ტაკიან-ნესტანისა,
ინდოეთის მზით ნაქარგო ზოლიანო ვეფხვის ტანისა,
ფაფარაშლილო ლომებო, მრისხანენიდ მონაბარდენო,
ვაპარელ ბერის ანდერძო, სიბრძნეკ, სინათლეკ ამდენო!

მინდა მე თქვენი მზეობა ბოლს მეათასედ ვიხარო,
ნაგრძნობით განცვიფრებულმა თავი მაღლოობით დაიხარო.
ვისმენო შორი ყივილი ანთებულ ბედისწერისა,
დაბზარულ თვალზე დამიკვნა ნამსხვრევი სპილ[illegible] ჩქერისა.

დაფეხროშელო გმირებო, რკინის სიმტკიცით ნაგებნო,
სინათლისთვის მებრძოლნოო უკვდავო ამბანაგებნო,
მახარებს ჩვენს დიდ ბრძოლაში თქვენი გმირული შემოსვლა,
თქვენი ბრწყინვალე სახელის ახალი სხივით შემოსვა.

თქვენ გაანათეთ შორი გზა, მანძილი შეიდასწლიანი,
ვარდასული ღამის სინდისელს ეკა გადმოჰხეროთ მზიანი,
ავიკეთ შუქით ქვეყანა, მახლობელი, მთა და ბეღობა,
ვეფასებოდეთ ბრძოლა მიდგარი. სიმამაცე, მძლეთა მძლეობა.

და თქვენ მოგბაძა ქვეყანამ: თქვენებრ თქვენის გზით ვიარეთ,
თქვენი ულმერეკი მხნეობა, თქვენი სვე გალეზიარეთ,
ავმორთეთ დროშა მზიური, გზა გადავლეკეთ კლდოვანი,
გმირული სიკვდილზე ფიფქეთ სიკოცხლე სახელოვანი.

ბეჭერკერ გვიმეხდოლეს ქაღლმა, გვაშორეს გულის სიამეს,
ორმა გვითხარეს ულმერო, გვაბრძოლეს, დაგვაზიანეს,
მაგრამ ბნელეთის შვილებმა ვერ გვძლიეს, ვერც
დაგვაბრკოლეს:
მოგვარდნენ თქვენი ვიეზვები, ულეკრულნი გადაგვაჭოლეს.

გაგვიძღვა გმირი ულტნი, გაულეონავის რვალისა,
სული ჩაგვბერა დიეორი, აგვანთო, აგვახალისა;
შეიკვარეთ, ილვა ხმლებისა ლორდლიან ნეკვის შეიფინეთ,
დავლეწეთ ეიხის კარები, გველს მთვარე გადაშვებინეთ.

მზე ამოვიდა. ვიხილეთ ქაღალი ძრის დამზობილი,
დგას ტარიელი ნესტანთან ყელი-ყელს გადაჭდობილი.

თეიმურაზისა და შოთას გაბაასება

ვალერიან გაფრინდაშვილი

მე თეიმურაზ მეფეს ვიკრნებ,
მის გრიგალებით საფსე ეხოვრებას.
ვეთხოვლობ დამზრალო ლეკნთა სტრიქონებს —
მათი სურნელი მემახსოვრება.

თავის სასტიკი ბედის მდურავი,
და იარაღით ფოდამ მოსილი,
მოსისხლე მტერი დიდ მეფურავის,
პირველ პოეტის ვახდა მოცილე.

ებრძოდა შოთას მაინც და მაინც,
და ვამარჯვება მეფეს სჯეროდა.
ვინ გაუმხელდა ქეთმაღალ რაინდს,
რომ შოთასავით ის ვერ მღეროდა.

ზეოსანთა ზეოსანს დაფალავად
თავზე ესხმოდა ლეკნთის სრბოლით
ვერ გაუსწორდა მაღალ ფალავანს
და ვარსკვლავებს ვერ ვახდა ტოლი.

მეფემ დასწერა ლეკნი მრავალი.
თითქოს იჩენდა მეტ მძლეოსნობას.
ვინა იცოდა, რომ მომავალი
დაივიწყებდა ამის ზეოსნობას.

დაკიდა ხმალი შოთას სურათზე —
სხვა პაექრობა ახლა გამართა:
ამპარტავანნი თეიმურაზი
თავის მეტოქეს გაეკამათა.

მრისხანით ულტიეს ეიძლეველ შოთას,
აღარ ასვენებს ბნელ სამარეში,
გასტყორცნეს ლეკნთის ბეგრისა თუ ეოტას —
განწირულია მისი თარეში.

მეფეს მოაბეზრე ბრის ბრჩილი.
თეიმურაზი ისვრის მაჯაფებს,
ოკეანეებისთვის ბრის გაჭრილი
და გამძაფრებით რითმებს აჯაფებს.

გაბრაზებული ის მოსდგეს მგოსანს,
ვით როსტევანი ფრთამალ ტარიელს.
მეფე ყოფილ ოკეანეს ეხეოსანს,
რომ შეატყორცნოს ელდასალიერს.

შოთამ მოაგდო ჩვენამდე რაში,
მდევარი ნისლში გადაიჩეხა.
და ალტაეკის საერთო ხმაში
მგოსნის სახელმა ეკლეკ დაიჭეხა.

„ვეფხის-ტყაოსანი“

აკ. გაწერელია

I. „ვეფხის-ტყაოსანი“ ხუნძახში

1843 წელს **გრიგოლ ორბელიანი** დანიშნეს ავარიის მმართველად. მაისში ის სწერდა თავის ძმას ნაქარიას: „ამ თვის ორსა მოველ ჩეზს სატახტოს ქალაქსა ხუნძახს, რავ ეერსზე მომეგებენ ყაღიები, ბეგაულეები და სხუანი ამათში ჩინებული“ („წერილები“, I, 64).

გრ. ორბელიანი ცხოვრობდა ხუნძახელ ხანების სასახლეში. პოეტმა თავის რეზიდენციად გიიხდა ის ადგილი, რომელიც ოდესღაც ავარიის მრისხანე ბატონისა და ეროკლე მეორის დაფუძნებელ ჭტრის ომარხანის სამრძანებელს წარმოადგენდა. თვითონ გრ. ორბელიანიც აღნიშნავდა:

„ომარ ხანმა.... გამოიყვანა ტყეედ ორნი დანი აბაშიისა, რომელნიც იყვნენ ბებიის ჩემის დეიი. მე როდესაც ვიყავ ავარიის მმართველად, ედგა იმ სახლში, სადაც ჭსკუბოვრებდა მაია, ომარ-ხანის ცოლი, ბებიის ჩემი და. ზოგნი ერთნი მაიას მსახურნი, იყუნენ ისეე ცოცხალნი და ვე მსახურებდენ“ (იხ. პ. იოსელიანი: „ცხოვრება გიორგი 13-სა“, 1936 წ., გვ. 286, შენიშვნებში).

ხუნძახელი ხანების სასახლე ეკზოტიკური ფერებით აქვს აღწერილი მარლინსკის თავის მოთხრობაში **„ამალათ-ბეგი“**. მის გმირ ქალს, სულთანეთს, რომელიც ამ სასახლის რომანტიულ სილამაზეს წარმოადგენდა, ვარ. ორბელიანი პირადად იცობდა: „მე, **სულთანეთთამ** და ნუნბაჩამ დიდი მიწერეთოწერა გავმართეთო“,—სწერდა ის მეორე ძმას, ილიას, ხუნძახიდან 1843 წლის 18 ივნისს. უფრო ადრე, 6 მაისს, გრ. ორბელიანი ატყობინებდა მასვე შემახიდან ხუნძახამდე გავლილი გზის ეარშოუტს და, სხვათა შორის ალნშნავდა:

„გამოვიარეთ **ამალათბეგის** სოფელი და აწ ვზიავარ **სულთანეთთის** ოთახშინ“ (ე. ი. ხუნძახის სასახლეში.... თვითონ სულთანეთი კი იმყოფად დაღისტანს სხვა მხარეს, საშამხალოში, იმყოფებოდა).

ხანების სასახლე დიდი ხანია აღწერილია ლიტერატურაში (იხ. Костенецкий: «Записки об Аварской экспедиции на Кавказе 1837 г. СПб, 1851 და: «Описание ханского дворца в Хунзахе», «Кавказский сборник», ტ. XXXI, გვ. 38—40. 1911).

როგორც ჩანს, გრ. ორბელიანს ომარ-ხანის ჩამოშვალთა სადგომი პირველივე სახით არ ეარბარებია:

„რეინკაფეი იყო აქ ჯარების ინსპექტორად. ოთახის კაცეი არახთაუზედ მიეგებენ დიდაკურად, ჰაა ხანურად. მეორეს დღეს დავპატეეე ადგილად ჩემს დიდინანგენი, რომელიცა ჯერ ეუფინჯრო, უკარო და უმინო გიბლაესთ. ახლა ვეკეთებ აქ სახლებესს. შენ ჩემს საქმეს უფორე, კოდა გამიშეია და აქ შენობას ვაგებ“,—სწერდა ის ზაქარიას 1843 წ. I, 80).

ამ უფანჯრო სასახლიდან ითვალიერებდა ის ავარიის ლანდშაფტს სამხედრო საქმეებისგან მოცალლობის ჟამს. „ეს ერთი კეარა არის დღედღამ ეოფუწყვეტლივ მოდის წვიმა. გული მიწუხდება ამ სამნელის ღრუბლებისაგან, რომელნიც მდევნებსავით ადიან, ჩადიან“ (I, 83).

მოწყენის დროს თუ დაებადა გრ. ორბელიანს სურვილი „ვეფხის-ტყაოსნის“ კითხვისა, თოფთან ერთად ის სთხოვდა ილიას ხუნძახიდან (I, 80): „...ამის გარდა ერთი დავითნი გამომიგზავნე და ერთიც ვეფხის-ტყაოსანი პატარა დაბეჭდილნი“ (გრ. ორბელიანი, ალბად, გულისხმობს ბროსეს წინასიტყვაობით 1841 წელს ჭ. პეტერბურგში გამოცემულ „ვეფხის-ტყაოსანს“).

როგორც ჩანს, ილიას შეუსრულებია ძმის თხოვნა, რადგან გრ. ორბელიანს ჩვეულებად ჰქონდა სთხოვოს ძმა ნაქარიას, ბეჭდვა ეაფიანი, ბეგაულეები და სხუანი ამათში ჩინებული“ („წერილები“, I, 64).

გრ. ორბელიანი ცხოვრობდა ხუნძახელ ხანების სასახლეში. პოეტმა თავის რეზიდენციად გიიხდა ის ადგილი, რომელიც ოდესღაც ავარიის მრისხანე ბატონისა და ეროკლე მეორის დაფუძნებელ ჭტრის ომარხანის სამრძანებელს წარმოადგენდა. თვითონ გრ. ორბელიანიც აღნიშნავდა:

„ომარ ხანმა.... გამოიყვანა ტყეედ ორნი დანი აბაშიისა, რომელნიც იყვნენ ბებიის ჩემის დეიი. მე როდესაც ვიყავ ავარიის მმართველად, ედგა იმ სახლში, სადაც ჭსკუბოვრებდა მაია, ომარ-ხანის ცოლი, ბებიის ჩემი და. ზოგნი ერთნი მაიას მსახურნი, იყუნენ ისეე ცოცხალნი და ვე მსახურებდენ“ (იხ. პ. იოსელიანი: „ცხოვრება გიორგი 13-სა“, 1936 წ., გვ. 286, შენიშვნებში).

ხუნძახელი ხანების სასახლე ეკზოტიკური ფერებით აქვს აღწერილი მარლინსკის თავის მოთხრობაში **„ამალათ-ბეგი“**. მის გმირ ქალს, სულთანეთს, რომელიც ამ სასახლის რომანტიულ სილამაზეს წარმოადგენდა, ვარ. ორბელიანი პირადად იცობდა: „მე, **სულთანეთთამ** და ნუნბაჩამ დიდი მიწერეთოწერა გავმართეთო“,—სწერდა ის მეორე ძმას, ილიას, ხუნძახიდან 1843 წლის 18 ივნისს. უფრო ადრე, 6 მაისს, გრ. ორბელიანი ატყობინებდა მასვე შემახიდან ხუნძახამდე გავლილი გზის ეარშოუტს და, სხვათა შორის ალნშნავდა:

„გამოვიარეთ **ამალათბეგის** სოფელი და აწ ვზიავარ **სულთანეთთის** ოთახშინ“ (ე. ი. ხუნძახის სასახლეში.... თვითონ სულთანეთი კი იმყოფად დაღისტანს სხვა მხარეს, საშამხალოში, იმყოფებოდა).

ხანების სასახლე დიდი ხანია აღწერილია ლიტერატურაში (იხ. Костенецкий: «Записки об Аварской экспедиции на Кавказе 1837 г. СПб, 1851 და: «Описание ханского дворца в Хунзахе», «Кавказский сборник», ტ. XXXI, გვ. 38—40. 1911).

როგორც ჩანს, გრ. ორბელიანს ომარ-ხანის ჩამოშვალთა სადგომი პირველივე სახით არ ეარბარებია:

„რეინკაფეი იყო აქ ჯარების ინსპექტორად. ოთახის კაცეი არახთაუზედ მიეგებენ დიდაკურად, ჰაა ხანურად. მეორეს დღეს დავპატეეე ადგილად ჩემს დიდინანგენი, რომელიცა ჯერ ეუფინჯრო, უკარო და უმინო გიბლაესთ. ახლა ვეკეთებ აქ სახლებესს. შენ ჩემს საქმეს უფორე, კოდა გამიშეია და აქ შენობას ვაგებ“,—სწერდა ის ზაქარიას 1843 წ. I, 80).

ამ უფანჯრო სასახლიდან ითვალიერებდა ის ავარიის ლანდშაფტს სამხედრო საქმეებისგან მოცალლობის ჟამს. „ეს ერთი კეარა არის დღედღამ ეოფუწყვეტლივ მოდის წვიმა. გული მიწუხდება ამ სამნელის ღრუბლებისაგან, რომელნიც მდევნებსავით ადიან, ჩადიან“ (I, 83).

მოწყენის დროს თუ დაებადა გრ. ორბელიანს სურვილი „ვეფხის-ტყაოსნის“ კითხვისა, თოფთან ერთად ის სთხოვდა ილიას ხუნძახიდან (I, 80): „...ამის გარდა ერთი დავითნი გამომიგზავნე და ერთიც ვეფხის-ტყაოსანი პატარა დაბეჭდილნი“ (გრ. ორბელიანი, ალბად, გულისხმობს ბროსეს წინასიტყვაობით 1841 წელს ჭ. პეტერბურგში გამოცემულ „ვეფხის-ტყაოსანს“).

ეგვიან გრ. ორბელიანი სწერდა მანანა ორბელიანს: „წინ მიძღვის დავითნი და ყოველ დილითე თითო კაბონს ეჭკითხულმა ცრემლითა და ბეგონიანმა, რომ ეს ოდენი წელიწადნი ჩემნი წასულნა ამაოდ....“ (I, 120).

ამიგად, უნდა ვიფიქროთ, რომ ჩვენი პოეტი „ვეფხის-ტყაოსანს“ ჭკითხულობდა იქ, სადაც რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში მხოლოდ ყურანის სურების მონოტონური კითხვა გაისმოდა: ხუნძახელ ხანების ყოფილ რეზიდენციაში!

2. ტეოფილ გოტიე და ზიჩი

ჰაინრიხ ჰაინე თავის ერთ-ერთს ნარკვევში („პირნენებიდან“) ბუნების სანახაობით მოხიბლული სწერდა:

„ეს სანახაობა მე ცხოვლად მაგონებს დეკაბრის მშვენიერ სურათს, რომელიც წრეულს იყო გამოფენაზე და რომელიც ბეგრმა, მათ შორის ხელოვნებაში ყველაზე მცოდნე ფრანგმა ტეოფილ გოტიემ, დიუმასტურებლად გადაეცია მკაცრი განკიცხვის საგნად“ (იხ.ზულ. კრებული, Academia, ტ. 9. გვ. 336).

ცნობილი პოეტი, პარნასელთა სკოლის მეტრი, ტეოფილ გოტიე (1811-1872) იმავე დროს მხატვრობის საუკეთესო მცოდნედაც ითვლებოდა. ამას გარდა მისი ბიოგრაფიის ცნობისა და თვით პოეტის მრავალრიცხოვანი წერილებისა მხატვრობაზე, ადასტურებს ზემოთმოყვანილი ცრობა თავდაჭერილი და ჭეშმარიტ „ძუნწი“ პოეტის ჰაინრიხ ჰაინესი.

ჯერ რამდენიმე სიტყვა გოტიეს ლირიკაზე.

ტ. გოტიე დიდი სიფაქიზით ეპყრობოდა ყოველ სიტყვას, ყოველ სტროფონს, განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ის პლაესტიურ მომენტს პოეზიაში—საგნებისა თუ პიროვნებების რელიეფურ გამოკვეთას. ამის საუკეთესო მაგალითია გოტიეს ლექსების წიგნი „Emaux et Camees (1852), რომელიც რუსულადაც არის ნათარგმნი. ამ შესანიშნავი ლირიკული კრებულის ავტორი სამარტოლი თვალებში, თან კაკალამა ამიტანა: ნუ თუ გონება შეერყა, ნუ თუ ოჯახი დამეკარგა?!

როდის-როდის დამშვიდდა და ამიხსნა თავისი ვიეური საქციელი:

— ამ წამში ქეჩაში სანნილ სურათს წაეფეწყდი. გახსოვს, ამ სამოთხე თვის წინად ეზოში რომ შემოვიდა ვიოლა მოქანდაკე, ხელში უშველებელი კალათი ეჭირა, რომელიც ამ პატარა ბიუსტებით ჰქონდა სავსე, და ჰკეიროდა: „როსთაველი, როსთაველი, შოთა როსთაველი“. გახსოვს, როგორ ვეკვეიოდა, რომ ეს უბრალო ბუშა კაცი ჰყიდდა ჩვენი სანატრელი ადამიანის გამოსახულებას?.

— მერე, მერე?! ძალზედაც მიგმართე.

— მერე ის, რომ ხუთი წაპის წინად გოლოვინის პროსპექტზე ის კაცი თავისი უშველებელი კალათიდან, რუსთველის ლამაზი ბიუსტებით სავსე კალათიდან ურიგებდა ყოველველებს ამ ბიუსტებს და სამაგიეროდ სიხარულით და კმაყოფილებით ფულს ჯიბეში ალაგებდა.

— მერე, მერე?—ამ ზიზღნენდა გული: — ჩვენმა ბიუსტებმა რა დაგიშავეს?!.

— უცებ ერთი უშველებელი პოლიციელი დაეტაკა, გამოგლიჯა ხელიდან კალათა მას, დაახეთქა ტროტუარის ქვაფენილზე და მტვრად აქცია. მერე გაშტერებულ ვიყავ ველურ სახლიშა ცხელი-პირში და გაცეცხლა ბიძაძა: შენი ფეხი ხელიდან ქალაქში ადარ იყეეს, თორემ...

— მერე, შენ ჩემ არ ამოიღე, ყოველველებმა პროტესტი არ განაცხადეს?!

— რას ამბობ, რას?! — ახლა იმან დამიყვირა:—არ გესმის, არ გესმის, რომ რუსთველის ბიუსტების გაყრაკეცვა აკრძალულია... არ გესმის, რომ შეიძლება სახლშიაც შემოგვეკრან... მე კი ჩინოვნიკი ვარ... რუსის მთავრობის...

და დღეს კი, დღეს კი თვით ჩვენი საპატიო მთავრობა უშვებს მასობრივი ტირაჟით ავრკელებს უკვდავ პოეტის ბიუსტებს, ქანდაკებებს, ბარელიეფებს, საუკეთესო ხელოვანთა ნამოქმედარს....

მწერლები: სელვინსკი, ვ. ვეშნეზეკი და შუმილოვი

შოთა რუსთველის იუბილე

ეკ. გაბაშვილი

დიდი ხანია ჩვენი ხალხი გატაცებით ემზადება შოთა რუსთველის იუბილეს ჩასატარებლად. ყველაფერი დიდის ლირსებით და პატივისცემით არის მიძღვნილი ამ უკვდავი შემოქმედისადმი, რომელმაც მოგვცა სიტყვა ძლიერი, აზრი უებრო, საუკუნეების განმავლობაში დაუშ-ეხებელი.

გაზეთები სავსეა წერილებით, რომლებიც (ზდილობენ ერთიმეორეზე უფრო დიდებულის, გასაკვირველის ძლიერებით და სინაზით შემკონ შთათა სახელი, საშვილიშვილოდ დაუვიწყარი გახადონ მისი ნაშრომი. ღიღა, მაგალითად, ათასს სამზადისს, შორის ვკითხულობთ:

„საქართველოს სამხატვრო-საწარმოო კომბინატმა რუსთველის პორტრეტის. მასობრივი გამოცემისათვის პრემია დაარსა, კონკურსი მოაწყო. 16 პორტრეტი იყო წარმოდგენილი, მაგრამ ეიფერიმ არც ერთი მათგანი არა სკონ ღირსად პრემიისა და საგანგებოდ შეუკვეთა მხატვარს ქობულაძეს, რომელმაც სასურველი პორტრეტი დიდებული პოეტისა უკვე დამზადა და გადასცა საიუბილეო კომიტეტს დასამტკიცებლად. დამტკიცების შემდეგ პორტრეტი მასობრივი ტირაჟით გამოვა ხალხში გასავრცელებლად. მასობრივი ტირაჟით დამზადებული ბეჭდვა ბიუსტები, ქანდაკებები და ბარელიეფები სხვადასხვა ზომისა....

კითხულობ და არა გჯერა, რომ ეს ოცნება არ არის. ოცნება მიღწეული, საზღვარო....

კარგად მახსოვს, სულ ოთხი-ხუთი ათეული წლის წინად, როგორ შემოიარა ერთ დღეს სახლში ბიუსტი, ერთ ქეჩა, სანდრო ბაბაშელი, მუდამ მშვიდი და დარბაისელი კაცი, როგორ შევარდა სასტუმრო ოთახში, როგორ აიტაკა ბუნოს ბოსა ბაფაზე, კედლის სათის გვერდით მარცხნე და მარჯვნივ დალაგებული ნახევარი ციცის ზომის გიპსის ბიუსტები რუსთაველისა, როგორ შეყარა ისინი ანთებულ ბუხარში და ცეცხლის ალჩრეკილი ნაფერდალი წაეყარა.

— რა იყო, კაცო?! შეეკითხე ბეწინებული და გაკვირვებით ჩავაშტერდი თვალებში, თან კაკალამა ამიტანა: ნუ თუ გონება შეერყა, ნუ თუ ოჯახი დამეკარგა?!

— ამ წამში ქეჩაში სანნილ სურათს წაეფეწყდი. გახსოვს, ამ სამოთხე თვის წინად ეზოში რომ შემოვიდა ვიოლა მოქანდაკე, ხელში უშველებელი კალათი ეჭირა, რომელიც ამ პატარა ბიუსტებით ჰქონდა სავსე, და ჰკეიროდა: „როსთაველი, როსთაველი, შოთა როსთაველი“. გახსოვს, როგორ ვეკვეიოდა, რომ ეს უბრალო ბუშა კაცი ჰყიდდა ჩვენი სანატრელი ადამიანის გამოსახულებას?.

— მერე, მერე?! ძალზედაც მიგმართე.

— მერე ის, რომ ხუთი წაპის წინად გოლოვინის პროსპექტზე ის კაცი თავისი უშველებელი კალათიდან, რუსთველის ლამაზი ბიუსტებით სავსე კალათიდან ურიგებდა ყოველველებს ამ ბიუსტებს და სამაგიეროდ სიხარულით და კმაყოფილებით ფულს ჯიბეში ალაგებდა.

— მერე, მერე?—ამ ზიზღნენდა გული: — ჩვენმა ბიუსტებმა რა დაგიშავეს?!.

— უცებ ერთი უშველებელი პოლიციელი დაეტაკა, გამოგლიჯა ხელიდან კალათა მას, დაახეთქა ტროტუარის ქვაფენილზე და მტვრად აქცია. მერე გაშტერებულ ვიყავ ველურ სახლიშა ცხელი-პირში და გაცეცხლა ბიძაძა: შენი ფეხი ხელიდან ქალაქში ადარ იყეეს, თორემ...

— მერე, შენ ჩემ არ ამოიღე, ყოველველებმა პროტესტი არ განაცხადეს?!

— რას ამბობ, რას?! — ახლა იმან დამიყვირა:—არ გესმის, არ გესმის, რომ რუსთველის ბიუსტების გაყრაკეცვა აკრძალულია... არ გესმის, რომ შეიძლება სახლშიაც შემოგვეკრან... მე კი ჩინოვნიკი ვარ... რუსის მთავრობის...

და დღეს კი, დღეს კი თვით ჩვენი საპატიო მთავრობა უშვებს მასობრივი ტირაჟით ავრკელებს უკვდავ პოეტის ბიუსტებს, ქანდაკებებს, ბარელიეფებს, საუკეთესო ხელოვანთა ნამოქმედარს....

შოთა ვ. სულმნათო!

იაკინთე ლიხაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ყოველი სიტყვა თითო მზედ რომ შემოგანათო,
მიგიკი ზღვების და გრიგალების თავგამეტება,
შენს ნათელ სახეს ვერ მიწვდება, შოთავ სულმნათო,
გენიის შუბლი ყოველიგეს აღემატება
და პოეზია დაფრქვეული ანდამატებად.

რამდენი დიდება, სიბნელე და დიდი წვალება
შენმა სახელმა გაიარა შეიდასი წელი,
ღელეს ყვავილ ერთად გაანათა ხალხის თვალებმა
ეფერო ადიდა შენი სიტყვა სისხლით ნაწერი
და გაიაზარა მისი სიბრძნის ყველა კანდელი.

შენი სამშობლოს ის მხურვალე, დიდური მკერდი,
სისხლს რომ გაღვრიდა შეიდასი წლის ხმლითან გაბასრული,
ვისთვისაც უკვდავ პოეზიაში სიყვარულს სწერდი
მან მოიგლიჯა სიმწუხარე მძიმე წარსულის,
ის შენთან ერის და ჩაიდგა კალავ სიბრძნის სულე.

როცა სამშობლოს აყვავებულს ხარბად გაესაჭირი,
ძველ ეიხის ნანგრევს ნაპრალებზე შეეხვიები თვალით.
სადაც მზეილით გადმომსქდარა მთიდან ჩანჩქერი,—
ვიჩქარო ენამო გენიოსის ძვირფასი კვალი,
ის ჩვენი ხალხის უკვდავების და აზრის ხმალი.

სადმე აქ იყავ, სადაც ბროლის მთა და გორია,
ენახე ჭადარი რვაასი წლით დამძიმებული.
მე ვეკითხები: ოთხმოცდაათ თუ გიცხოვრია,
მითხარ, სად არის სამოდამოდ ჩაძინებული,
მიყვარხარ, რადგან შენ გინახავს ის დიდებული.

შეგიკრეს გზები საქართველოს მთების ჯაბირით,
რამდენი წელიც სიჩუმეში გამოგატარეს,
ეფერო ამაღლდა შენი შუბლი ეეს მიბრჯენილი,
როცა ოქტომბრის ეარსკვლავებმა გამოადარეს,
შენდამი დიდი სიყვარული გეზრდის და გეფასებულ.

შენ „ოქროს ხანის“ იმ ეეძველეს საქართველოში
ათინე სული სამშედამოდ გაბრწყინვებული,
მაგრამ სტალინმა აგამაღლა დიდათ ჩვენს დროში,
ვინც გაეშეტა მთელი ქვეყნის ხალხთა კრებული,
დიდი ტრიბოლების გამარჯვებით ადიდებული.

ყოველი სიტყვა თითო მზედ რომ შემოგანათა,
მიგიკი ზღვების და გრიგალების თავგამეტება,
შენს მაღალ სახელს ვერ მიწვდება, შოთავ სულმნათო,
გენიის შუბლი ყოველიგეს აღემატება
და პოეზია დაფრქვეული ანდამატებად.

„ვეფხის-ტყაოსნის“ გადამწერი

ვიქტორ გაგესკირია

მოხუცს წინ უდევს დამტვერული წიგნები ფეეი.
ის ერთ წიგნიდან სწერს უკვდავ ლექსს და იმახსოვრებს.
მკრთალი სინათლე ცეცხლის ალის ეოუ მთვარის, ფეეი
თითქოს არხეკენ კრძალვით ნახატ ქართულ ასოებს!

დუმილი სუფევს მის განდგომილ და ცივ მღვიმეში.
წიგნს დაფენია თეთრი ფრთის ჩრდილი და თეთრი ფეური.
ყრუთ ეონავს წყარო და მოხუცი ამ სიჩუმეში
სწერს და სრულიეს კვალავ ნესტანის ენაზეც წერილს.

სწერს თუ მის მოკვეს მწუხარება რამდენჯერ შეხვდა,
რაოდენ ცრემლი ვეღთან გაეჩინა დაუნთხეია.
მის ბატაკებს, ემროლ ტრფობას და ბრძოლას ვეფხვთან
მისგან რაოდენ ვაეკაცობა მოუთხოვია.

სანამ ყუნწიან ასოებში ქაფს არ ვაამაშს,
ვიწრო სარკმლიდან შემოსული სხივები დილის
არ მოიღლება მოხუცი და გადასწერს ამბავს
ტარიელისა, ფრიდონისა და ავთანდილის.

ლეგენდა ოქროს ფრინველზე

კოლაუ ნადირაძე

რიონის პირად შავად მოსჩანს ნანგრევი ტაძრის,
კედლებს ყოველმხრივ მოსდებია სუფრ და ხავსი,
ქარი ვერანი, უბინადრო მათ შორის დაძრწის
ქვებსა და ფოთლებს კაეშნად ხმაურით ავსებს.

როს შემოდგომის ღამეები ბერტყავდნენ ნაზზინს,
როცა ელვები თეთრი შუბით წყვდიადს ეპობდენ
ბატარა ბავშვი მე ვიჯექი ბუხართან სახლში
და ჩემ სიცოცხლეს სტიქონის ხმები ატაბობდნენ.

გაშლილი წიგნი სურათებით მუხლებზე მედვა
ცეცხლის ენები აკრთობდენ ფიქრცლებზე ლანდებს.
„მიაბმე, მამა, რათ გასწორა ნესტანი ბედმა,
ან როგორ ჭარეფდა ვარძიაში თამარი ვარდებს.

მიაბმე მამა, ვინ ააგო ტაძარი დიდი
ან რისთვის ჯდება მის კედლებზე ოქროს ფრინველი,
როცა ქარ-ბუქის შემოტევა ბოხებზე მიდის
რომ შეანგრიოს მათი ფუძე და სიძარკველი.

და მამა ჩემი მეოცნებე მითხრობდა მაშინ
ოქროს ფრინველზე დაფეფყარ, ოცნაურ ზღაპარს,
რომ იგი მგზავრებს უბინადროს შუქს ჰფენდა გზაში
და ყოველ ლატაკს აუნთებდა ბუხარს და ლამპარს.

რომ ეს ფრინველი „სამოთხიდან“ გამონაჭოლი
თამარის მხარეზ შემომჯდარა მაისის ღილით.
და როცა მის ყელს შეხებია თითები ბროლის
წამოიწყია ჯადოსნურად სიმღერა ტკბილი.

სიმღერა იგი სიყვარულის გულში მთელეი
აუსბამს ლეკვად ერთ რაინდსა, მაჯაურს და მხედარს
ამიტომ რეკავს ოკვდავებით ხმა რუსთველეის
და. ოქროს ფრინველს ნანგრევებზე ამიტომ ვხედავთ“.

ბუხრის ვუფეფნი და ზღაპრის შრიალი ნელი
მგვრიდა ერუანტელს, ნეტარებას და გოცებას.
ბელანდებოდა ინდოეთი, ბრძოლების ველი
და ოქროს ფრინველს დაეძებდა ჩემი ოცნება.

გავიდა წლები მე ეაფლავიც დავკარგე მამის,
მაგრამ როდესაც შემოდგომა გაშლილად ფორებს,
ბაგრატის ტაძრის ნანგრევებზე ასული ღამით
ჩაფიქრებული ვიგონებდი ბავშვობის ზღაპრებს.

ხავსიან კედლებს განაბული ეაპყრობდი თვალებს
რომ დამენახა შემომჯდარი „ოქროს ფრინველი“.
ვეძებდი ქვებზე თამარის და შოთას ნაკვალევს
ვიდრე ცის კიდურს გაკვესავდა სხივი პირველი.

ისევ ის წიგნი სურათებით მე მიდევს გვერდით
ფულის ცახცახით ეაშტერდება გაკრთეცილ ფურცლებს
ჩემი სამშობლო და ამ წიგნის ბრწყინვალე ბედი
საუკუნეებს ერთნაირი სიმტკიცით ფძლებს.

კიდევ მრავალი საუკუნე გადაიჭოლებს,
ძველ ჭრიჟოებიის ხმა ჩაწყდება ლონეზიხდილი,
მაგრამ ციცხლთან და ბრინჯაოთან ნაჭედ სტრიქონებს
გვერდს ეუფლიან მორიდებით დრო და სიკვდილი.

ილია ჭავჭავაძე რუსთველის შესახებ

ს. ჭილაია

გენიალური პოემა „ვეფხის-ტყაოსანი“ და მისი უკვდავი ავტორი რუსთველი ყოველთვის საინტერესო და მიმზიდველი თემა იყო. მის შესახებ მრავალი რამ თქმულა და დაწერილა და დღესაც ამ უჭკნობ ქმნილებაში ბევრი „საიდუმლოება“ ამოუხსნელი დარჩა.

ამ მხრივ საინტერესოა ქართული ლიტერატურის უდიდესი კლასიკოსის ილია ჭავჭავაძის მოსაზრებანი. ილია შოთა რუსთველის დიდი პატივმცემელი იყო, იგი ჰყავდა წარმოდგენილი პოეზიის ქურუმად. თითქმის არ შეიძლება დასახელებულ იქნას ილიას მოთხრობა, პოემა, ლექსი თუ წერილი, სადაც ის რუსთველის სახელს დიდის მოწიწებით არ იხსენიებდეს. ილია თავის ნაწერებს ეპიგრაფად წინ უძღვარებს რუსთველის ცნობილ სენტენცია-აფორიზმებს ან შიგ ტექსტში იშველიებს მათ.

ილიამ „ვეფხის-ტყაოსნის“ საკითხს სპეციალური წერილიც უძღვნა. აკაკი წერეთელს 1887 წლის მარტში წაუკითხავს საჯარო ლექციები ჯერ ქართულად, შემდეგ რუსულად, და აი ამ ლექციებს გამოუწვევია ილიას ცნობილი წერილი — „აკაკი წერეთელი და „ვეფხის-ტყაოსანი“. რუსთველოგიაში ილიას ამ წერილს ერთ-ერთი საპატიო ადგილი უჭირავს.

ჭეშმარიტად ამაყობდა ილია ...

მართალია, ილია ხაზს ... აკაკი წერეთლის მოხსენების ... გადო მნიშვნელობას, მაგრამ ... აკრიტიკებდა აკაკის პრინ... მოსაზრებებს.

აკაკის დებულება ზოგადად ... ყოფილა: რუსთველს თავის ... გმირებად ქართული ტიპები ... გამოყვანილი: ტარიელი რა... ზარმაცია — ქართლელია, ... დილი, როგორც, წინდახედუ... ცბიერი-იმერელია და ფრიდ... ზღვის პირის ქართველი.

ილია არ იზიარებს აკა... აზრს.

ილია სწერს: „ძნელია ... მართლა სახელოვანი პოეტი, ... რიც რუსთველია, კაცმა ... ეთნოგრაფიის საჩხირკედელო ... ზედ ჩამოახდინოს. ეს მეტისმე... ქვეითობაა პეგასზედ მჯდომ ... ნისა“.

აკაკის დებულებით უკმაყო... ილია გაკვირვებული კითხუ... „ნუთუ ამ გმირების ავკარგ... ისე ცხოველად, ისე მთლად ... მართლად განსურათებული მა... მოქმედებით, ქცევით, სიტყვა... ხით, გულისთქმის და საქ... ერთმანეთზე დამოკიდებულ... ეპიზოდების ერთმანეთისაგან ... მომდინარეობით, არაფერს ზ... საფსიხოლოგიო, საესთეტიკო, ... კო, საფილოსოფიო საგანს არ... მოადგენს?“ ილია სრულიად ...

[illegible]

რუსთველის საიუბილეო დღეები

რუსთველის ძეგლი, რომელიც იდგმება ქალ. ახალციხეში მოქანდაკე თოფურიძის პროექტის მიხედვით.

მოძმე რესპუბლიკებში

საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკაში ფართოდ გაიშალა მზადება შოთა რუსთველის იუბილესათვის. ჩვენი ქვეყნის ხალხთა თითქმის ყველა ენაზე ითარგმნება ან მთლიანად ან ნაწილობრივ „ვეფხის-ტყაოსანი“. რესპუბლიკებში ჩამოაყალიბეს იუბილეს ჩამტარებელი კომისიები, რომლებიც ამზადებენ გამოფენებს, მოხსენებებს რუსთველის ცხოვრებისა და შემოქმედების ირგვლივ.

უკრაინაში საიუბილეო კომისიის მუშაობას ხელმძღვანელობენ ცნობი- ...

[illegible]

აკადემიკოს ორბელის რედაქციით გამოდის ქართულ და რუსულ ენებზე მეგრელიძის წიგნი „ხალხური გადმოცემები რუსთველის შესახებ“.

ლენინგრადის ლექტორიუმი საიუბილეო დღეებში აწყობს მოხსენებებსა, ლექციებსა და რუსთველისადმი მიძღვნილ საღამოებს.

მოხსენებლებად გამოდიან მწერლები და მეცნიერი მუშაკები. სამხატვრო განყოფილებებში ესტრადისა და თეატრის მსახიობები კითხულობენ „ვეფხის-ტყაოსნის“ ნაწყვე- ...

[illegible]

მოსკოვის ბიბლიოთეკებში

ლენინის სახელობის მოსკოვის ბიბლიოთეკა აწყობს რუსთველისადმი მიძღვნილ დიდ გამოფენას.

გამოფენილი იქნება მეტად საინტერესო ექსპონატები. მათ შორის XII საუკუნის საქართველოს რუქა, კინწვისი და ბეთანიის ფრესკების ფოტოები, იმავე საუკუნის ორნამენტებისა და ბოლნისის ბარელიეფების ასლები.

სპეციალურ ვიტრინაზე გამოფენილი იქნება რუსთველის ეპოქის და მწერლობის ექსპონატები. გარდა ამისა, გამოფენაზე წარმოდგენილი იქნება ირანისა და ბიზანტიის ლიტერატურის უძველესი ნიმუშები, „ვეფხის-ტყაოსნის“ მეთექვსმეტე-მეჩვიდმეტე საუკუნეების ხელთნაწერთა თავფურცლების ... ციების ფოტოსურათები, აგრეთვე მრავალი სხვა ქართული გამოცემის ფოტოსურათები.

ცალკე ეწყობა განყოფილება, სადაც ნაჩვენები იქნება საბჭოთა კავშირის ხალხთა დამოკიდებულება უდიდესი ქართველი პოეტის შემოქმედებისადმი.

მოსკოვის ბიბლიოთეკის სამმართველომ ბიბლიოთეკის მუშაკთათვის მოაწყო სპეციალური სემინარი რუსთველის ცხოვრებისა და შემოქმედების საკითხებზე.

დეკემბრის დამლევს მოსკოვის ყველა ბიბლიოთეკაში წაიკითხავენ მოხსენებებს „ვეფხის-ტყაოსნის“ გარშემო.

რუსთველის იუბილე ახალციხის სოფლებში

[illegible]

... ბილეს ჩამტარებელ კომისიებს, აყალიბებენ მხარეთმცოდნეობის უჯრედებსა და ლიტერატურულ წრეებს.

სოფლის მოსახლეობა დიდ ინტერესს იჩენს უდიდესი ქართველი პოეტის შემოქმედებისა და მისი იუბილესადმი.

... ადგილებზე პირველ რიგში შეჰკრებენ შემოქმედების ნიმუშებს (ლექსებს, ხალხურ „ვეფხის-ტყაოსნის“ ვარიანტებს, გადმოცემებს შოთას ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე) და სხვ.

ჟურნალ „მნათობის“ საიუბილეო ნომერი

შოთა რუსთველის იუბილესათვის გამოდის ჟურნალ „მნათობის“ სპეციალური ნომერი (ამა წლის მე-12 ნომერი).

ჟურნალში მოთავსებული იქნება ალ. ქუთათელის, მიქ. პატარიძის, გრ. ცეცხლაძის, ვ. გაბესკირიას, გ. გიასულის, ალ. გომიაშვილის, გ. ლეონიძის და სხვათა ლექსები. პროზიდან: ერთი თავი სიმ. ჩიქოვანის რომანიდან „შოთა რუსთველი“ და სხვა ავტორების მოთხრობები.

წერილებიდან: პ. ინგოროყვას წერილი „ქართული ლიტერატურის განვითარების გზები“ და „შოთა რუსთველი“, ალ. ბარამიძის — „შოთა რუსთველი“, ქ. კაპანელის — „შოთა რუსთველი და ქართული კულტურა“, პ. ცინცაძის — „შოთა რუსთველის მსოფლმხედველობა“, აკ. გაწერელიას — „რუსთველის პოეტიკის საკითხები“, მ. ჩიქოვანის — „ვეფხის ტყაოსანი და ხალხური შემოქმედება“, ვალ. გაფრინდაშვილის „ვეფხის ტყაოსნის თარგმანები, კონსტ. გამსახურდიას — „აპოლოგია რუსთველი“, ჩიქოვანი — „ხალხური გადმოცემები შოთა რუსთველზე“ და სხვა.

მე-8 სკოლა

[illegible]

„ვეფხის ტყაოსნის“ დასურათებანი

ბ. გორდეზიანი

[illegible]

... ტველო გადაურჩა ამ ტალღას. მონღოლეთიდან შემოვარდნილი ძალა რამდენიმე ასი წლის შემდეგ სუსტდება. გადათელილ სახელმწიფოებს საშუალება ეძლევა ხელახალი ნაციონალური აღორძინებისა. პირველად წელს იმაგრებენ ირანი და თურქეთი. საქართველოს კულტურულ ცხოვრებასაც ერთგვარი გამოფხიზლება ეტყობა. განსაკუთრებული სისწრაფით ვითარდება ირანული კულტურა და ხელოვნება. მხატვრობაშა და პოეზიაში ისპაჰანის სკოლა იჭერს პირველ ადგილს. პარალელურად ვითარდება თურქეთის მხატვრობა, ისიც თავის საკუთარ სტილს ეძებს. სტამბოლში პარველობენ ვალიჯანი და მისი მასწავლებელი. წარმოშობით ქართველი — სიავუში, რომელიც ალბათ მაშინდელ აფორიაქებულ და დანაწილებულ საქართველოში ვერ დაეტია და სტამბოლში სცადა თავისი მხატვრული ნიჭის გაშლა.

ეს პერიოდი იყო, როდესაც საქართველო ირან-თურქეთის საქიშპო ლუკმად გადაიქცა და ქართული კულტურული საქმიანობაც ამ ქვეყნების ზეგავლენით ვითარდებოდა, დასურათებული „ვეფხის ტყაოსნის“ ...

[illegible]

... რა ბალახით მოხატული კედელია, ვიდრე აუასიანი ჯარის დამტევი სივრცე. წინა რაზმსა და ქედიდან ამომავალთა შორის პერსპექტივა არ არის და გამოდის ისე, თითქოს ეს სივრცე უჰაეროა და ამავე დროს უკანა რაზმი წინა რაზმის თავზე აპირებს გადმოვლას. ირანულ მხატვრობაზე აღზრდილ და შეჩვეულ თვალისათვის ეს სურათი სრულიად ბუნებრივია.

ამ ხელნაწერის დანარჩენ სურათებს აღარ შევეხებით, რადგან ისინიც ტრადიციულ-კლასიკური წესით არიან შესრულებული. მათი ფერადობა დამყარებულია აღმოსავლურ ფერწერის ტონალობაზე, ე. ი. ჭახჭახა ფერების ჰარმონიული განწყობა (ყვითელი, ალისფერი, წითელი, ლურჯი, იისფერი, მწვანე, და ამ ფერებიდან გამომდინარე შეხავებანი) თვალსა ჭრის და თითოეული ილუსტრაცია უფრო თვითმყოფი ხელოვნური ბუნებაა, ვიდრე ხილული ბუნების ფერადობის გადმოღება. წითელ-ყვითელი ქვები, შავი წყალი, იისფერი მიდამო, ლურჯი ნადირები, — ეს მზის სხივებით გახელებული ხედვაა და აღმოსავლური ბუნებას თავისებური დანახვა.

ამ ხელნაწერის მხატვარი ხაზის უბად- ...

... განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოსი. მათი სახის გამომეტყველება და მოხაზულობა, თურქულ იერთან ერთად, ზოგჯერ გელათის ფრესკებს გვაგონებს. თუმცა ამ სურათების კომპოზიცია აღმოსავლურია, მაგრამ დაკანონებულ ტრადიციებთან შედარებით, იგი თავისუფალია და ექსპერიმენტალური. შეიძლება ეს იმითაც აიხსნება, რომ მისი მხატვრული ოსტატობა დაბალ დონეზე დგას.

იმ 35 სურათიდან, რომელიც ამ ხელნაწერშია, შევეხებით მხატვრისათვის ყველაზე დამახასიათებელს, სახელდობრ „ტარიელის ქორწილს ფრიდონთან“. მხატვრის წინ ასეთი ამოცანაა: დახატოს ქორწილი ისე, რომ შუაში იყოს გაშლილი სუფრა და ირგვლივ მექორწილეები უსხდნენ. ამ ამოცანის გადაჭრა თანამედროვე მხატვრებისათვის შედარებით ადვილია, რადგან მას შეუძლია ოპტიკური პერსპექტიული ხედვით და ჩრდილ-სინათლის ნაწილებით შექმნას ილუზია სუფრის ირგვლივ მჯდომარეთა.

სულ სხვა მდგომარეობაშია „ვეფხის ტყაოსნის“ მხატვარი. მისთვის არ არსებობს ოპტიკური პერსპექტივა და ამიტომ ვერც სიღრმეს ჰქმნის, ასე, რომ მაჯთეის ...

[illegible]

... მოგვცემს ტარიელის გალაშქრების ხატებს ... ლების წინაამდეგ „აქა ტარიელ ლაშქარს იყრის ხატაელებზედ“, — სწერს მხატვარი ... ხატავს: დიდი მინდორი, შუა მინდორზე სკამზე ზის მორთული ტარიელი. ... იოქალი მხედართმთავარი მოხსენებას ... თვებს, უკან სდგას ტარიელის ამალა, ... ტარიელის ზურგს უკან აუმართ ... სამეფო დროშა და ხმალი. სამარა ...

(ეკუთ. ვასალები) დროს ატარებდნენ ტანზე და ლეჩაქებს წერაში. სხვაში ...ლით სურდათ თავისი მოდუნებული სხეულის გამაგრება. გაფთრებული ირანის ... მაცემოლებმა, თურქეთს დაუწყეს ... ... მამუკა თავაქარაშვილი, როგორც ... ა თურქული ორიენტაციის ერთერთი მო... ... ემიგრანტის სახით

... რებაში. ტარიელი ტექსტის მიხედვით არის შემოსილი, ავეა ვეფხის ტყავი, ... ბა და ვეფხის ტყავისავე ქუდი ხურავს.

თავაქარაშვილის სურათებში უფრო მნიშვნელოვანია ტექსტის ქართულად გაგების ცდა. ჩვენის ფიქრით, მხატვარს „ვეფხის ტყაოსანი“ ალეგორიულ ნაწარმოებად აქვს გაგებული. სწორედ ძნელია ასახსნელია თუნდაც ... მიგზით

... ჩარო იმის, ზღაპარია, რომ იქ მართალსა და ტყუილს ვერ გაარჩევ. ეს გარემოება განსაკუთრებით ხელსაყრელია მხატვრისათვის, რადგან ის თავს ინთავისუფლებს ... პასუხისმგებლობისაგან, ... თავის თარგმანის.

გუდიაშვილმა არ იკმარა ძველი თაობის ერთი ნაწილის შეცდომის გამეორება „ვეფხის ტყაოსნის“ ზღაპრად წარმოდგე- ...

... ცნებისნები უნდა იყვნენ. აი ამ სურათის ქვეშ უწერია:

„ამა მამისა სწავლასა, ქალი ბრძნად მოასმინებდა,
ყურსა უპყრობდა, ისმენდა, წყრომასა არ მოიწყინებდა“.

ეს ამონაწერი „ვეფხის ტყაოსნიდან“ არის ამოღებული, მაგრამ სურათი ვითისასა, არ გვესმის. ძალიანაც რომ ეცა- ...

... შეიძლება შოთა მეორე აზრითაც მოსავდა. ის იყო ძლიერების სიმბოლო.

იქნება ზემოთ მოყვანილმა ნათელმა აწერილობამ ვერ გამოარკვია მხატვრის მთავარი გმირის განასახიერებაში. რატომ ...

... ერთი ... წლის მუშაობის შედეგი გაცილებით მეტი იქნება, ვიდრე, ის, რაც ამ შეადგან წლის მანძილზე გაკეთებულა საერთოდ „ვეფხის ტყაოსნის“ და, კერძოდ, მისი დასურათებისათვის.

პ.-მგ. რედაქტორი შალვა რადიანი
პ.-მგ. მდივანი ნიკოლოზ ჩაჩავა

ამხ. ს. თოდრიას სახელობის სტამბა „კომუნისტი“, კამოს ქ. № 68.

მთავლიტის რწმუნებული 330073